Dersim'de

KIRK GÖZE

İki Aylık Kültür Sanat Panorama Dergisi

Sayı: 6 Yıl: 2014 - 10 TL

vuuyyyy
dayeeeeee
Waştiya mı dıma
fetelina heya...
Kelpe were çever...
Ez pisinga Dersimune
feke tu sıknon..

Dersim'de
KIRK GÖZE
İki Aylık Kültür Sanat
Panorama Dergisi

Yıl:1 Sayı:6

Yerel Süreli Yayın

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri
Müdürü
Oktay AKMEŞE

Dersim'de
KIRK GÖZE
İki Aylık Kültür Sanat
Panorama Dergisi

İDARİ YERİ
Moğultay Mah. Sanat Sokak Dölek Apt.
Kat: 3 Daire : 5
Tunceli - Merkez

İLETİŞİM
Tel: 0 541 208 95 11
E-MAİL
oktayakmese@gmail.com
ajansdersim@gmail.com

İçindekiler

"KENDİ DİLİMİZDE RÜYA GÖRENE KADAR"

Pelga

02 .....Dip not: Edebiyat ve sanat .....**Editörden**
04.....Elifba ZAZA'ki .....**Hıdır EREN**
28.....Sanike .....**Gül KAPAR - Areye Kay**
35.....Mizah - İnek'mi, Ayı'mı .....**Mehmet İZ**
36.... ..... SEY QAJİ (1871 - 1936).....**Hüseyin AKAR**
42 ..... Dersim'de Dil ve İtikat..... **Deniz GÜR**
45 .....ZAZACA (DIMILİ) şiir Efendiyé MA.....**Editörden**
47.....Dersim'de maden işletmeciliği ne, barajlara ve HES'lere neden karşı çıkıyoruz.....**Kemal GÜL**
49..... Festival ve Dersim.....**Oktay AKMEŞE**
53 ..... Masalsız Çocuk olmak..... **Gülten POYRAZ**
55.....Anadolu çocukları, ben bu çocuğun velisiyim....**Editörden**
57..... Dersim Yöresel Yemek Tarifleri..... **Eda ULUCAN**
59.....Hz. Ali'nin bir deyişi.....**Editörden**

Kapak görseli: Oktay Akmeşe

www.arsivkurdi.org

Dip not: Edebiyat ve sanat

"şairler, altın çağı insanlığın beşiğinde hayal etmiş,

İlk zamanların bilgisizliği ve kabalığı içinde bir altın çağ;

Demir çağ demek çok daha yerinde olurdu.

Altın çağ önümüzde, olgunlaşan bir toplum düzeninde,

Atalarımız görmemiş böyle bir çağı, bir gün çocuklarımız görecek,

Altın çağın yolunu açmak bizlere düşer." (Saint-Simon.)

"Misyonerler Eskimolara gelmeden önce 5- 6 yaşındaki çocuklar bile, 7-8 kuşak önceki kabilelerin destanlarını soy kütüklerini, tarihlerini, yaşayışlarını ve yaşam alışkanlıklarını ezbere, en ince ayrıntılarına kadar hafızalarında tutuyorlardı. Misyonerler, geldikten sonra ve yerliler yazılı metinlerle muhatap olduktan sonra (İncil okutturulmaya başlanmasıyla birlikte,) artık tarihlerinden hiçbir şey hatırlamıyorlardı. İlk ve sonraları yoğunlaşan yozlaşma, yabancılaşma böylece başladı ve devam etti..."

Buradan hareketle Dersim'de misyoner kim? Misyonerler kim? Misyonerlere kimler kendini satıyor? Kimler yeniden tarih yazıyor?

Editörden...

Ünlü bir Nazi derki *"Kültür sözcüğünü duyduğumda elim tabancama gider"*

Öncelikle Dergi'mizin yeni sayısında tekrar siz değerli dostlarımızla buluşmanın bize verdiği coşkunlukla, hepinizi selamlıyoruz...

Edebiyat ve sanat toplumsal ütopyaların, inşasında yada toplumun yeniden yapılanma ve kurulmasında tarifi imkansız bir katkısı vardır. Bütün değişimlerin gelecek kuşaklara nesnel olarak aktarılması da sanat ve edebiyatın eseridir. Hitler faşizmi ülkeleri işkal edip soy kırımlar yaparken, unutulmaması gereken şeyde insanlığın kadim tarihini yok edip yeniden yazmak için nice tarihi edebi ve sanat eserini de yok etmiştir imha etmiştir. Bu tarih boyunca her diktatörün yaptığı, başvurduğu bir yol olmuştur. Bunun için edebiyat ve sanat bu kadar önemlidir.

"Fransız devrimi, Fransız edebiyatçılarının eseridir."

Edebiyatın ve sanatın gücü yadsınamaz, ekim devrimi ve dünya halkları üzerinde yaratmış olduğu etki, edebi ve sanatsal ürünlerin yaktığı meşalelerle dünyaya yayılmış ve yayınlanan eserlerle zemin bulmuştur. Türkiye halklarının batı kültür ve uygarlığına olan hayranlığı ve sıcak ilişkisi de edebiyatçının ve sanatçının batı hayranlığı üzerinden yayınlanan ürünleri sayesinde olmuştur. Edebiyat ve sanat bu kadar etkiliyken ve bununda farkındayken pratikten uzak günü dolduran bir anlayışın var olduğunu bilmek gelecek umutsuzluğunun vermiş olduğu tedirginlikle memleketi düşlemek acı veriyor. Bilinen şu ki akademisyenler yapılan bilimsel çalışmaları buna bağlı forum ve çalış-tayları bir veri bankasında bir ürünle geleceğe taşırlar.

Edebiyatın devasa gücü küçümsenemez, nerede bir devinim, bir değişim ve bir devrim olmuşsa anlamalıyız ki o ülkede edebiyat önemli rol oynamıştır. Edebiyat önce bireysel bir etki yapar, sonra toplumun değişmesine yardımcı olur. Edebiyat yediden yetmişe her okuyucuyu etkiler, onların değişmesinde rol oynar.

Konu Dersim olunca yazılacak çok şey vardır. Şuna inanırım dersim Edebiyatçı ve Sanatçı için bakir bir bölgedir. Yazılacak çok şey var. Hangi taşın altına baksak tarih kokar, nice medeniyete ev sahibi olmuş mazlumu ve zulümden kaçana mekân olmuştur. Dersim... şunu fark ettim ki yazılan her eser benzer yorulmadan sabredilmeden kaleme alınmış. Yazarın bu tutumu bizi gerçekten uzaklaştıran bir dil yaratmıştır. Edebiyatımıza devrimci ruh kazandıran şairi Nazım Hikmet usta olmuştur. Her kuşağın kalbi Nazım Hikmetin şiirleriyle atıyor. Nazım Hikmet edebiyatımızda yurt severlerinde vazgeçilmez değeri olmuştur. Usta şair şiirlerinde sınıfsal kimliği ile yurt severlerinde hak ve hukukuna sahip çıkmıştır. Fakat Mezopotamya'da yaşayan halkların kimlikleri, kültürel ve tarihsel durumları yer almıyor. Bu bir eksikliktir. Bu eksiklik usta şaire duyulan saygıdan dolayı yıllarca örtülmüştür. Şu satırları yazma bile insanı sıkıyor. Edebiyatın demokratikleşmiş olması gerekir. Unutmayalım ki dünya çapında tanınmış Gorki ve Puşkin gibi şair ve yazarlar kendi dönemlerinde bir çok yazarın demokrat olmalarını sağlamışlardır. Gerçek anlamda değişim devrimci ve demokrat bir edebiyatla olur.

www.arsivakim.org

8. Munzur
kültür ve doğa festivali
31 temmuz - 3 ağustos 2008
13. MUNZUR
Kültür ve Doğa Festivali
25-28 TEMMUZ-2013
14. MUNZUR
31 Temmuz
03 Ağustos
2014
DERSİM DERNEKLERİ FEDERASYONU
DİLİMİZE VE İNANCIMIZA ÖZGÜRLÜK!
TUNCELİ BELEDİYESİ

Elifba Zazaki

Elifba Zazaki de 8 herfê vengıni, 24 ki herfê bêvengi estê.

a, b, c, ç, (ç̇), d, e, ê, f, g, h, (ḥ), ı, i, k, (ḳ),l, m, n, o, p, (ṗ), q, r, (ṙ), s, ş, t, (ṭ),u, ü, v, w, x, ẋ, y, z, ẓ

Ni herfan ra 23 tene xo ẓê tırki telafuz benê:

a, b, d, e, f, g, h, ı, i, k, l, m, n, o, p, r, s, ş, t, u, ü, v, ẋ(ğ), y, z, ẓ (j)

Herfê bini niyaraê:

"C" vokalunê qalındu ra raver (*a, e, ı, o, u)*[dz-] telafuz beno.
Vokalunê bariyu ra raver (*ê, i, ü*) [ʤ] telafuz beno.

Misal:

Ca	yer		
Cew	arpa	cêr	aşağı
Cıl	yatak	cia	ayrı
Cor	yukarı	cün	harman
cuṙe	cura		

"Ç" vokalunê qalındu ra raver (*a, e, ı, o, u)* [ʦ-] telafuz beno.
Vokalunê bariyu ra raver (*ê, i, ü*) [ʧ] telafuz beno.

Misal:

Çay	çay	çê	ev
çerme	deri	çi	şey
çewres	kırk	çüye	değnek
Çım	göz		

k, p, t be **ḳ, ṗ,ṭ** *k, p, t zonê Zazaki de wertaẋê.*

Misal:

kar 'iş', *par* 'geçen yıl', *tari* 'karanlık'

ḳ, ṗ, ṭ teyna Zazakiyê cori de estê.

Misal:

ḳal	Yaşlı
ḳul	Yara
ḳan	Eski
ṗıt	Bebek
ṗın	burundan konuşan
ṭol	*(badem)* acı
ṭole	Kabuk
ṭılsım	Sır

www.arsivakurdi.org

r, ṙ Zonê Zazaki de "*r*" be "*ṙ*" ẓübin ra zobinaê. Telafuzê "*r*"*o derg* "*ṙ*"o.
Misal:
Serê qesu de: Serê qesu de gereko (gune/gere) *r bınuşiyo*: *rast* 'doğru', *rew* 'erken', *ri* 'yüz, çehre', *ro* 'ruh',*rakerdene* 'açmak', *rokerdene* 'dökmek'.
Mabênê qesa be peyê qesa de: Eke mabênê qesa ya ki peyê qesa dęẓ ü kılmek ẓü derg *r* yeno diyaene, wendena xo ẓü, manê xo ki zobina ke bi, a taw ninu be*r* be *ṙ* wa ẓübin ra bırnenime ra.
Misal:

sarê ma	bizim insanlarımız	*sar*	n
saṙê ma	bizim başlarımız	*saṙe*	n
Sırê mao.	Sıra bizimdir.	*sıre*	n
Sıṙê mao.	Bizim sırımızdır.	*sıṙ*	n
serê ma	Üstümüz	*ser*	n
seṙê ma	Yıllarımız	*seṙe*	m
U boro.	O sarışındır.	*bor*	
U boṙo.	O ekili değildir.	*boṙ*	
eve na tore	bu şekilde	*tore*	n
eve na toṙe	bu ağ ile	*toṙe*	m
Na hera.	Bu eşektir.	*here*	m
Na heṙa.	Bu topraktır.	*heṙe*	m

(n: nêyr, m: maykek)

s, ş Zazakiyê cori (zıme) de "*s*" vokalunê qalındu ra raver yena diyaene (*a, e, ı, o, u*).
Misal: *saṙe* 'baş', *ser* 'üst', *sıre* 'sıra', *sur* 'kırmızı'.
"*ş*" vokalunê bariyu ra raver yena (*i, ê, ü*).
Misal: *şêr* 'aslan', *şirên* 'tatlı', *şütene* 'yıkamak'.

Serê be mabênê zafê qesu de Zazakiyê cêri (veroc) de "s" bena "ş": (FV: Fekê Veroci, FZ: Fekê Zımey)

FZ	FV	
sar	şar	İnsanlar
seker	şeker	Şeker
sıma	şıma	Siz
vêsan	vêşan	Aç
têsan	têşan	susuz
gos	goş	kulak
hes	ḥeş	ayı
vas	vaş	ot

www.dersivakurdi.org

z, ẓ Taê qeşi FZ de "*z*" FV de "*ẓ*" telafuz benê. Nusnaena *ẓ* 'y bıngê qesa nêkena vindi. Hetê gramatik ra kara isani kena reet.

FZ	FV	
ẓil	zil	Zil
ẓê	zey	gibi
ẓêde	zeyde	fazla
ẓü, zu	ẓu, zu; zew, ẓew	Bir

"*J*" Tırki ra cêriya. Na venge fonolojiyê Zazaki ra ımısê ẓübin nêbena.Çıke, bıngê qesa vurnena. "*ẓ*" ke nuşiya, bıngê qesa ẓê vereni maneno.

Misal:

z - ẓ		z - j		
FZ	FV	FZ	FV	
laz	laẓ	laz	laj	oğul
laẓi	lazi	laji	lazi	oğullar
roze	roẓ	roze	roj	gün
roẓi	roẓ	roji	roj	günler
bıze	bız	bıze	bız	keçi
bıẓi	bızi	bıji	bızi	keçiler
ẓil	zil	jil	zil	filiz
ẓêde	zêde	jêde	zêde	fazla

x, ẋ Herfê *x, ẋ* Zonê Zazaki de [x] be [ɣ] wertaẋ telafuz benê. Hem bara vengi, hem ki bara herfe [x] be [ɣ] ẓê ẓübinanê: *x, ẋ*.
Misal: *xal* 'dayı', *aẋu* 'zehir', *xaẋ* 'organ (*vücut)*'.
Nusnaena "ğ", naca de hem bara vengi, hem ki bara prensibê herfu ẓeleta.

h, ḥ Taê qesu de FZ de "*h*" FV de beno "*ḥ*". No ẓêdire Siverek be Çermik de vinino.

KL	GL	
Hes	ḥeş	Ayı
Helal	ḥelal	Helal
Heram	ḥeram	Haram
Heşt	ḥeşt	Sekiz
Hêf	ḥeyf	Öç
Heywan	ḥeywan	Hayvan

e, ê Zonê Zazaki de "*e*" [ɛ] be "*ê*" [e] mabên de ferq esto.

Misal:

Cınıke	kadın
Cınıkê	bir kadın
saṙe	baş
saṙê mı	başım
zeṙe	karın
zeṙê mı	karnım

www.arsivakurdi.org

	Elifba Zonê Zazaki
A a	adır, astare, asmên, azna, bıra
B b	bar, bari, berz, bın, bi…, bostan, buri
C c	ca, cemed, cıl, cor, cuṙe, vılence penc, sınc cêr, ciran, cütene penci, sınci
Ç ç	ça, çay, çerme, çım, çogane, çor, xonça, pırç, rêçe, qurç çê, çêver, çi, çite, çü rêçi, qurçi
Ć ć	ćem, ćeke, ćik, ćiraene
D d	dare, dere, dende, dendıke, hurdi, hard, kud, kod
E e	ewro, meṙe, berdene, bare, asme cınıke, çêneke, guke
Ê ê	dês, dên, kêmere, gêrm, dısmê(n), asmê(n) cınıkê, çênekê, gukê
F f	famila, fek, fiştan, kafe, kufe, kêf, çêf, lif
G g	ga, game, goze, guk, gêgane, legane, hayig, leng, xag
H h	helal, heram, hes, hêrs, hak, hard, hewr, herey, hêni, hira, husk
Ḥ ḥ	ḥelal, ḥeram, ḥeş, ḥêrs
I ı	pır, pırnıke, senık, sıkıtene
İ i	ita, isot, işlıge, iştiri, heli, teli, tari, kardi
K k	kam, kar, kay, kardi, kêrge, kılm, koli, sakil, suke, koke, pak
Ḳ ḳ	ḳalık, ḳal, ḳoçıke, ḳan, ḳul
L l	la, lew, lınge, lule, sale, sole, sulıle, pil, pol, pul
M m	mae, manga, merge, mir, sımer, vame, bom, xam
N n	name, nerm, nê, nêẓdi, nisan, sane, non, bon
O o	ostıne, oroẓi, ostor, osın, ordege, kor, por, do, ko
P p	pak, pey, pırnıke, gêpe, dılapa, lope, tope, sop, çip
Ṗ ṗ	ṗın, ṗıt, ṗiz, ṗizange, ṗon, ṗonc
Q q	qese, qey, qeyde, qır, qor, beqe, haqe, haq
R r	rast, rae, rew, ri, ron, rut, ara, vırare, bar, dar, zur
Ṙ ṙ	bıṙ, ḳıṙ, zıṙ, sıṙ, kêṙe, saṙe, seṙe, zuṙ
S s	se, senık, sıpê, sur, sıst, tose, sar, seker, vêsan, têsan, hes, vas
Ş ş	şêne, şêr, şindor, şiye, şütene, şüane şar, şeker, vêşan, têşan, heş, vaş
T t	tari, teli, teng, ters, têl, torge, vatene, hit, pêt
Ṭ ṭ	ṭol, ṭolıke, ṭolde, ṭole, ṭon, ṭüye
U u	uşire, uskıra, uza, buri, bulẋur, puxır, aẋu
Ü ü	düri, dürvin, lüye, tüye, şütene, parşüye, berşü, dü
V v	va, veng, verg, veyve, velg, sova, sovın, dêv, hev
W w	wae, waştiye, wair, wele, dewe, sewe, cew, lew
X x	xal, xalcıniye, xam, xelê, xone, paxır, toxım, waxt, ax, kax
Ẋ ẋ	ẋelet, ẋeriv, ẋezal, ẋezev, aẋa, aẋu, boẋe, baẋ, çaẋ, xaẋ
Y y	ya, yaraniye, yene, yemis, tüye, muriye, huy, pey
Z z	zar, zerd, zof, zor, zu, zur, zuze, kuze, kuz, zu, laz *ds*, torzin *sv*, vızêr *sv*
Ẓ ẓ	ẓêde, ẓil, ẓiare, ẓüa, ẓüane, ẓü, laẓ *sv*, torẓên *ds*, vızêri *ds*

Zonê Zazaki de sıra elifba

Sıra elifba Zazaki, fonoloẓiyê Zazaki gorê qesebend dêguretene rê ki lazımo.
Ferqê fonoloẓiyê Zazaki be Tırki gereko rınd bıvêniyo. Zonê zazaki de sıra ẓê coreniya.
Naca de teyna herfê *x* be *ẋ* ẓübin ra cia sıra benê. Ni herfê heşteminay piya sıra benê: *ç/ć, h/ḥ, k/ḳ, p/ṗ,t/ṭ, r/ṙ, s/ş, z/ẓ.*

Kılm kerdene de: *n* (nêyr, eril), *m* (maykek, dişil), *n* (nötr)

ç, ć sıra kerdena "*ć*" ẓê "*ç*" bena. Misal: *ćeke, ćem,ćik.*

çekçeku *m*	çekirge
ćeke *m*	silah
çeket *n*	ceket
ćem *n*	nehir
çenık *n*	çene
çi *n*	eşya, mal
ćik *n*	kıvılcım
çile *m*	kil

h, ḥ sıra kerdena "*ḥ*" ẓê "*h*" bena. Misal: *ḥelal, ḥerf.*

hefte (ḥefte) *n*	hafta
ḥelal (helal)	helal
her *n*	eşek
heram (ḥeram)	haram
ḥerf (herfe) *m*	harf

k, ḳ sıra kerdena "*ḳ*" ẓê "*k*" bena. Misal: *ḳalık, ḳan.*

kaleke *m*	yan *(vücut)*
ḳalık *n*	Dede
Kam	Kim
ḳan	Eski
kar n	iş

p, ṗ sıra kerdena "*ṗ*" ẓê *p*" bena. Misal: *ṗıdi, ṗın, ṗon.*

Par	geçen yıl
Pêro	Hepsi
ṗıdi *n*	diş eti
Pır	Dolu
ṗın	burundan konuşan
Pil	Büyük
pol *n*	Yama
ṗon	Yassı
Potene	Pişirmek

www.arsivakurdi.org

t, ṭ sıra kerdena "*ṭ*" ẓê *t*" bena. Misal: *ṭol, ṭolde,ṭom, ṭon.*

tire *m*	oklava, mil
ṭol (ṭal)	boş
ṭolde *n*	görünmeyen yer
Toli	Tavlı
ṭom (ṭam)	Tat
tomete *m*	Töhmet
ton *n*	Ton
ṭon *n*	Ilik

r, ṙ sıra kerdena "*ṙ*" ẓê "*r*" bena. Misal: *saṙe, ser, seṙe.*

Bor	Sarışın
boṙ	ekili olmayan
here *m*	dişi eşek
heṙe *m*	Toprak
Sar	el, alem
saṙe *n*	baş
Ser	Üst
seṙe *m*	Yıl
Sero	Üstte
sıṙ *n*	Sır
sıre *n*	Sıra
tore *n*	Şekil
toṙe *m*	Ağ

s, ş sıra kerdena "*ş*" ẓê "*s*" bena. Misal: *şêm,şên, şêr, şıma, şirên, şiye, şüane, ...* vs.

sami (şami) *m*	akşam yemeği
sanıke (şanıke) *m*	Masal
sar (şar) *n*	el, alem
seker (şeker) *n*	Şeker
seme (şeme)	cumartesi
senık (şenık)	Az
sewe (şewe) *m*	Gece
şêm (sêm) *n*	gümüş
şên (sên)	Şen
şêr (sêr) *n*	Aslan
sıma (şıma)	Siz
sımşêr (şımşêr) *n*	Kılıç
sıt (şıt) *n*	Süt
şıma *m*	Sima
şirên (sirên)	Tatlı
şiye (siye) *m*	Gölge
suse *n*	Şişe
Sur	Kırmızı
sulıle *m*	yaban üzümü
soe *f*	Elma
suẓi *n*	Sızı
şüane *n*	Çoban

www.arsivakurdi.org

şüye (süye) *m*	dağ sırtı
şütene (sütene)	Yıkamak
asme (aşme) *m*	ay *(Astr.)*
husk (huşk)	Kuru
isot (işot) *n*	Biber
meste (meşte)	Yarın
dês *n*	Duvar
Dêşi	Duvarlar
gos (goş) *n*	Kulak
Goşi	Kulaklar
hes (heş) *n*	Ayı
Heşi	Ayılar
kas (kaş) *n*	Yamaç
Kaşi	Yamaçlar
vas (vaş) *n*	Ot
Vaşi	Otlar
wes (weş) *(n)*	sağ, hoş
Weşi	Sağlar

z, ẓ sıra kerdena "*ẓ*" ẓê "*z*" bena. Misal: *ẓên, ẓil,ẓü, boẓi, tiẓi, soẓi, suẓi, goẓi, roẓi, laẓi,* ...vs.

ẓên (zên) *n*	at semeri
ẓil (zil) *n*	Filiz
ẓü (zu, ẓew)	Bir
boẓi (bozi, bazi) *n*	Kol
hengaẓi (hengazi) *m*	Karasaban
tiẓi (tizi) *m*	güneş
soẓi (sozi) *m*	ekmek sacı
suẓi (suzi)	Sızı
tek, ẓêde	**tekil, çoğul**
goze *m*	Ceviz
goẓi	Cevizler
roze *m*	Gün
roẓi	Günler
laz (laẓ) *n*	Oğul
laẓi	Oğullar
lez (leẓ) *n*	Mücadele
leẓi	Mücadeleler
ṗiz *n*	Kazık
ṗiẓi	Kazıklar
kuz *n*	Testi
kuẓi	Testiler

www.arsivakurdi.org

Dersa 2ine

No/Na

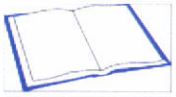

Na defter a

Na qelem a

Na qelema mürekebın a

No talebe o

No ber o

No kıtab o

Na xonça-w a

Na cênık a

Na çenek a

No doman o

No cüamêrd o

Ni mulxıtê ẓubini-y ê

No lacek o

No profêsor o

No/Na o/a

deftere, ber, qelema mürekebıne, qeleme, xonça, kıtab

Na/No a/o

çêneke, lacek, profêsor, cêniye (hermete), talebe, cüamêrd

Na/No a/o

defter, ber, qelema mürekebıne, qeleme, xonça, kıtab çêneke, lacek, profêsor, cêniye (hermete), talebe, cüamêrd

O/A

Dür ra;

A xonça-w a

A qelem a

O ber o

O kıtab o

O talebe o

A cênık a

A çenek a

O profêsor o

Yi doman ê

www.arsivakurdi.org

A/O a/o

qeleme, xonça, ber, deftere, kıtab, qelema, mürkebıne

A/O a/o

talebe, profêsor, çêneke , lacek, cüamêrd, cênıke

Na / No
A / O a/o

qeleme, xonça, ber, deftere, qelema mürkebıne, kıtab, talebe, profêsor, çêneke, lacek, cüamêrd, cênıke

NEDİ RA

-Na defter a, ya? -Heya, na defter a.

-No profêsor o, ya? - Heya, no profêsor o.

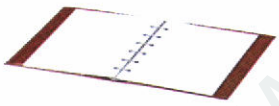

-Na qelem a, ya?

- Nê, na qeleme niya.

-Na, defter a.

- Na çêneke a, ya?
- Nê, na çêneke niya.
- No, lacek o.

DÜR RA

-O ber o, ya? -Heya, o ber o.

-O cüamêrd o, ya? Heya, o cüamêrd o.

-A xonça-w a, ya?
- Nê, a xonça niya.
- O, ber o.

- O, cüamêrd o, ya?

- Nê, o cüamêrd niyo.

- A, cênık (hermet) a.

www.arsivakurdi.org

1)

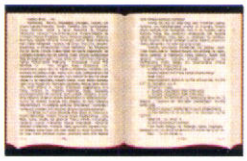

-No kıtab o, ya?

-Heya, no kıtab o.

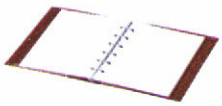

-O kıtab o, ya?

-Nê, o kıtab niyo.

-A, defter a.

2

-No talebe o, ya?

-Heya, no talebe o.

-O talebe o, ya?
-Nê, o talebe niyo.
-O, profêsor o.

3)

-Na qelem a, ya?

-Heya, na qelem a.

-A qelem a, ya?
~Nê, a qeleme niya.
-A, qelema mürekebın a.

4)

-Na xonça-w a, ya?

-Heya, na xonça-w a.

-A xonça-w a, ya?
-Nê, a xonça niya.
-O, ber o.

5)

-Na cênık a(hermet a), ya?

-Heya, na cênık a (hermet a).

-A cênık a(hermet a), ya?
-Nê, a cênıke(hermete) niya.
-O, cüamêrd o.

Caê ṭal ro qesanê mınasıbu bınusnerê.

-No ber o, ya?

-Heya, ...

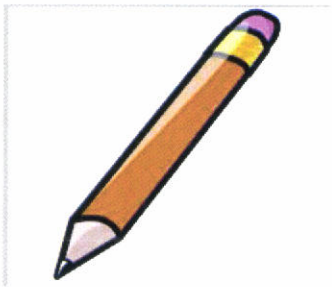

-O kıtab o, ya?

–Nê, o .....

-A, qelem .....

www.arsivakurdi.org

-Na cênık a, ya?

-Heya, ...

-A çênek a, ya?

-Nê, a .....

-O, ...

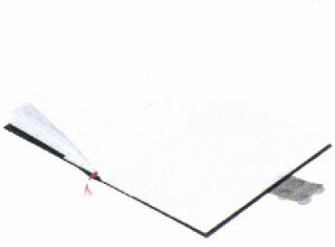

-....., ya?

-Heya, ...

-....., ya?

Nê, ...

-A, ...

Bıwane

-No kıtabo gırs o.

O kıtabo qıckek o.

Na qelema kılma.

-A xonça senık a (eyleg a).

-Na xonça gıran a

-O cüamêrd pir o (ḳal o).

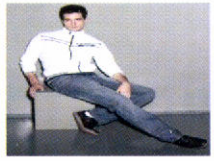

-No cüamêrd civan o

- A çêneke rınd a (wes a).

www.arsivakurdi.org

-Na çêneke nêwes a.

- A malım a.

- No ban xırabe o.

- O ban rındek o.

- No ban qedımi-y o.

-A lise a.

Caê al ro qesanê mınasıbu bınusnerê.

No ban
…… o.

A ……
kılm a.

-No ……
nêwes o.

- O …… pir o.

Na ……..
eyleg a.

A ……
azeb a.

www.arsivakurdi.org

Biya têdus bıwane

Na xonça		a/o

derg
kılm
gırs
qıckek
gıran
senık

O/A			ni-y o/a

kıtab
lacek
talebe
cüamêrd
civan/genc
qelema mürekebıne

senık **gırs**
gıran
koti/qefçıl
qıckek **rındek**

A cênıke (hermete)	xort	kılm	a/o
O cüamêrd	senık	ķal	
O lacek	rınd (wes)	gıran	ni-y a/o
	derg	nêwes	
	qıckek	civan	

Caê ţal ro qesanê mınasıbu bınusnerê.

Na çêneke ..... a.

Na qeleme ..... a.

www.arsivakurdi.org

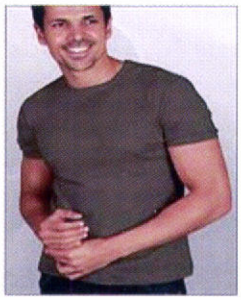

No cüamêrd
..... o.

No ban..... o

No lacek
..... o.

Na cênıke
..... a.

No lacek nêwes
.....

Na çêneke rınd
(wes) .....

No ban rındek
.....

Na qeleme derg
.....

No lacek ṗıt
.....

Bıwane-bınusne

- Ẓine azeb a

-Ẓine rınd a.

- Ẓine rınd a, ya?

- Heya, Ẓine rınd a.

-Ḳali lacek o.

-Ḳali nêwes o.

- Ḳali nêwes o, ya?

-Heya, Ḳali nêwes o.

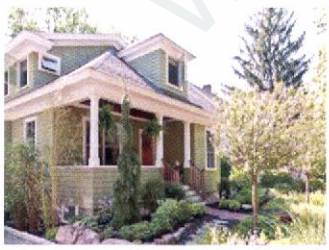

-No ẓü banê o. No ban gırs o.

-No ban qıckek ni-y o. (nê-y o)

- No ban xırabe o, ya?

- Nê, no ban xırabe ni-y o.

No ban newi-y o.

-No çımê o.
-No çıme qıckek o.
-No çıme gırs ni-y o.
- No çıme rınd o, ya?
- Heya, no çıme rınd o.

-No ẓü mekteb o.
-No mekteb gırs o.
- No mekteb qedımi-y o, ya? -
Heya, no mekteb qedımi-y o.

www.arsivakurdi.org

Kılmek ra/xulase/özet

No	Kıtab	O

No	kıtab	gırs	O

No	kıtab	O	ya?

Heya	o	kıtab	O

No kıtab	gırs	O	ya?

Heya	o kıtab	gırs	O

Nê	o kıtab	gırs	ni-y o

Qesanê cêrenu ra sımaki ẓê corenu çekuyu biyarê pêser.

kıtab xonça çêneke çê/ban o/a

deftere ber lacek çıme ni-y-o/a

profêsor cênıke mekteb qeleme

talebe cüamêrd sıtare qelema mürekebıne

qıckek gırs rınd/wes nêwes heya o/a- no/na

kılm derg rındek koti/xırabe nê

çêr gıran senık/eylek reet ya

www.arsivakurdi.org

Dersa 3ine

Gozligi kıtabi sero ê.

Goligi serê kıtab der ê.

Kıtab bınê xonça der o.

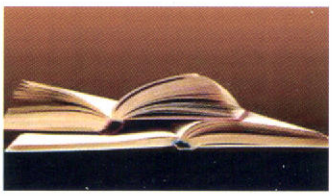

Deftere bınê kıtab der a.

Qeleme deftere sero a.

Qeleme serê defetere der a.

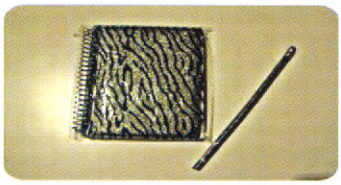

Qelema derge, kişta deftere der a.

Mordemo derg, kişta hermete der o.

Kıtab	bınê xonça	der a/o
Qeleme		
Deftere	kıtabi sero serê kıtab	a
Qelema mürekebıne		
Qelema derge	kişta deftere	der a/o
	serê deftere	
Mordemo derg	kişta hermete (cênıke)	

Kıtabo gırs, bınê gozligo(u) der o.

Kıtabo qçkek, bınê xonça der o.

Deftere bıne qelema mürekebına qalınde dera.

Qelema mürekebına kılme, deftere sero a.

Qelema mürekebınalkıne, serêdeftere der a.

Çênekê qıckeki, bınê xonça der ê.

Domanunê qıckeku(n) ra züsandali sero-w o.

Domanunê qıckeku(n) rauzserê sanadali der o.

Caê ṭal ro qesanê nasıbu bınusnerê.

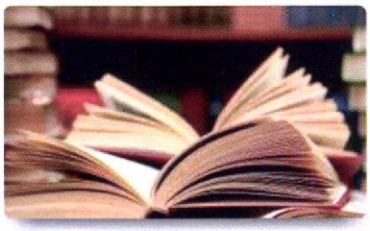

Kıtabo ……..,bınê ……. qıçkek …….

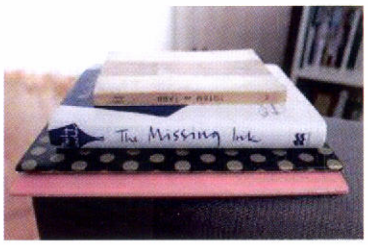

Deftera……..,
…… kıtabê …… ……

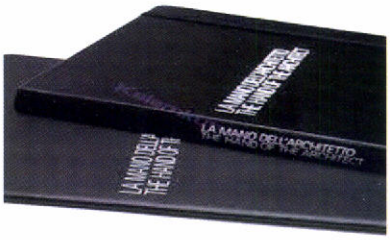

Kıtabo ……., …….
deftere……

Domanunê ……. …….
zü…… sandali ……

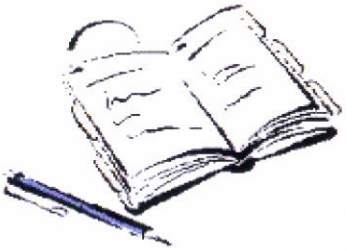

Qelema ……..,
kişta …… der a.

Çanteo ……., …….
xonça ……

Bıwanerê

Kıtabo qıckek

Kıtabo gıran

Kıtabo eylek

Kıtabo qedımi

Kıtabo rındek

Kıtabo gırs

serê xonça	der a/o

Kıtabo gırs

Qelema mürekebına kılme

Laceko qıckek

Çanteoqedımi

Çêneka qıckek

serê xonça	der a/o
bınê xonça	

Kıtabo gırs

Qelema kılme

Laceko qıckek

Çanteoqedımi

Çêneka qıckeke

kişta deftere	der a/o

www.arsivakurdi.com

Elifba Zazaki - HIDIR EREN

Lacek koti der o?

Lacek mekteb der o.

Çêneke koti der a?

Çêneke dersxane der a.

Cüamêrdo pir koti der o?

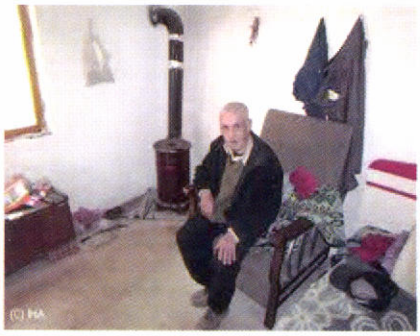

Cüamêrdo pir çımê bani der o.

Qelemi koti dêê?

Qelemi çante dêê.

Çante koti dero?

Çante dersxane dero.

Deftera gırse koti der a?

Deftera gırse çante der a.

Lacekoqıckek koti der o?

Laceko qıckek çê der o.

Çênekê qıckek koti der ê?

Çênekê qıckek çımê bani der ê.

Çêneka azebe koti dera?

Çeneka azebe çê dera.

Doxtore koti dera?

Doxtore nêwesxane dera.

www.dersivakurdi.org

Biya têare, bıwane-bınusne 1)

Laceko qıckek		der a/o

Kıtab

Defterarındeke

Profêsor

Cênıka pire

Cüamêrdo xort

Qeleme

Talebe

dersxane

çımê ban

çê

çante

2)

Qelema qıckeke		der a

serê xonça

mekteb

çê

bınê kıtab

bê çanti

çımê bain

dersxane

bınê deftere

3)

Deftere Qelema qıckeke Kıtab Qelema mürekebına derge Çante	çê bınê xonça serê xonça	der a/o

4)

No kıtabê mın o. No kıtabê to-w o.

No kıtabê ey o.

No kıtabê ma o. No kıtabê sıma o.

No kıtabê inan o

5)

Na/No		mı-n	a/o

xonça çante (ê)

qeleme (a) defter e (a)

çıme (ê) kıtab (ê)

www.arsivakurdi.org

Na/No		to	a/o

qeleme (a) deftere (a)

çıme (ê) kıtab (ê)

xonça çante (ê)

Na/No		a/ey	a/o

çıme (ê) kıtab (ê)

xonça çaet(ê)

qeleme (a) deftere (a)

Na/No		ma	a/o

qeleme (a) deftere (a)

çıme (ê) kıtab (ê)

xonça çante (ê)

Na/No		sıma	a/o

xonça çaet(ê)

qeleme (a) deftere (a)

çıme (ê) kıtab (ê)

Na/No		inu-n	a/o

çıme (ê) kıtab (ê)

qeleme (a) deftere (a)

xonça çaet(ê)

6)

Na/No	kıtab (ê)	mı-n	a/o
	deftere (a)	to	
	xonça	a/ey	

Na/No	qeleme (a)	ma	a/o
	çante (ê)	sıma	
	pakone (ê)	in-n	

www.arsivakurdi.org

Bıwane-bınusne

1) Kıtab

Kıtabo gırs Kıtabê mı

Kıtabê mı-n o gırs

No, kıtabê mı-n o gırs o

Kıtabê mı-n o gırs, serê xonça der o.

2) Deftere

Deftera gırse Deftera

ey a gırse

Deftera ay a gırse

Na, deftera ey a gırsa

Na, deftera ay-a gırsa Deftera ey a

gırse, çante der a Deftera ay a gırse,

çante der a.

3)Qeleme

Qelema qıçkeke

Qelema to

Qelema ta qıçkeke

Na, qelema ta-o qıçkeka.

Qelema ta qıçkeke bınê kıtab der a.

4)Profêsor

Profêsoro xort

Profêsorêma o xort

No, profêsorê ma o xort e Profêsorêma o

xort dersxanê-dero.

Metin/Kupe

Kıtabê mı to dero.
No kıtabê-to ni-y o.
No kıtab yê to ni-y o.
No kıtabê mı-(n) o.
No kıtab yê mı-(n) o.
Kıtabê to ḳan o.
Kıtabê mı new-iy o.

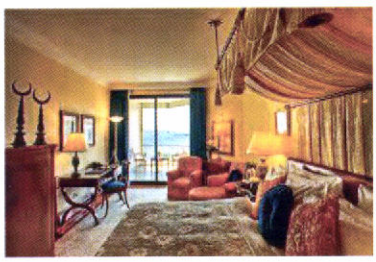

Oda inu roşti-y a.
Oda sıma roşti ni-y-a.
Oda sıma tari-y a.
Oda inu sade(reet) a.
Oda sıma têverte-rast a.

Namê maḳ Ḳali be Ẓina, Pelguzar a.

Pelguzare, xanedar a.

Pelguzare mulxıta Sılemani-y a.

www.arsivakurdi.org

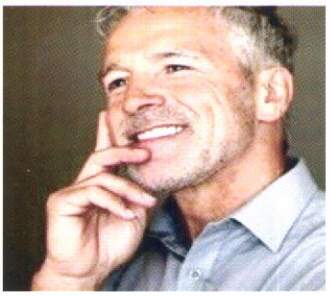

No cüamêrd, Sıleman o.

Sıleman piyê ḳali be Ẓine o.

Ḳali lacekê Sılemanıy o.

Ẓine çêna Sılemanıy a.

Ḳali talebe o.
O talebêlise o.
Naca dersxanê Ḳali-y o.

No malımê Ḳali-y o.

Namê malımê Ḳali Memli-y o.

No lacek embazê (alvozê/hevalê) Ḳali-y o.

Namê embazêḲali Ḳekıl o.

Ẓine talebe a. A, talebêise a.Naca dersxanê Ẓine o.

Na malıma Ẓına.
Namê malıma Ẓine, Şêrifa Xanım a.
Şêrifa Xanıme, malımẒına.

Na çêneke embaza Ẓına. Namê embaza Ẓine Huşna

Huşna dersa xo sero zaf hez a.

www.arsivakurdi.org

Kılmek ra/xulase/özet

Kıtabo gırs	xonça sero	-w o
No	kıtabê mı	-n o
Kıtabê mı-n o gırs	xonça sero	-w o
Namê malıma ẓ̧ie	Şerifa Xanım	a

Manê ninu be Tırkiya bınusnê

Serê dersxane : pi: ez: ma

bın: mae: to: sıma : ber:

be: naca: name: mulxıt:

lise: zazaki: mekteb: xanım:

talebe: çê : malıme: malım:

malımê lise embaz/alvoz: ey: xanedar:

ban: o: xort: ḳan: qedımi:

inay: inu : malıma lise: gırs:

xonça: derg: roşt: kılm: qalınd:

ser: kişte: mordem: cüamêrd:

cênıke: tari: qıçkek: hermete: a/o:

na/no reet/sade: doman: çêneke: ṗıt:

lacek: sandali: pi: naca: ẓü: eylek:

rındek: gıran: koti/kamci ca: name:

dersxane: nêwesxane: nêwes: pir:

rınd: çımê bani: ḳal: ban:

www.arsivakurdi.org

www.pelgakurs.org

SANİKE

Ceniké sıpera rew ustera kewtera raé, niste ro areve istason é néweşxani de ame war. Nerdıwanu de ju qat şiye cer,dorme xode tene niyada xo çarna ra heto rasti ser şiye vere banko yide vinete. Xéteke destde bi vere mordemek de nayru mordemek bézeri guret xo dest nata bota niada vé xétu,vake niajni na helme néwese tıxtor este,çeveru ra zu oda musnara cı vake su vere na çever de vınde, niwesé ke zere dere, yi ke vejay tu su lewe tıxtor, cenike şiye vere çeverde lıngu ser xéyle vere yi çeverde vınetexéyle waxtra dıma néweşi ké vejay a kewte zere oda tıxtori, tıxtor xéti ceniké destra guret qayite ci bi pelg demday dimaki pero naybe péser sare xo sanara, vaké zé vatena mıno emılat lozumo, ceniké mırozé xo kerdra tırs vake tıxtor bég derman merman nibene ğerja emılat ra, tıxtori vake né derman na seaté ra tepa éndi xére xo nébeno néweşiya tore,gune emılat bé tu. Cenıké çımburiye xo ardra péser sedya ser ra ame war gıra gıra ame ver va tıxtori de isqamil sero nisteru,xéyle ğexal kerd, dıma vake kamci wax wazené sima emılate mı, tıxtori vaké lınge rew bıbo gune çıqaké herey fiye xonde çetini ye vénena,cenıké vile xo nar u cav nida,tıxtorı, xétera qıze déra cenıké dest vake naé bıce su qeyde tu bıcere dıma vanga tu dame ebé tél u waxt tora vane kamci tarıx de emılat tu beno, cenıké xéte taxlilu u evraqu tede sere masa tıxtor ra kerdi top day ar ekerdi thurike xuyo nayloné sare xo fistra hawa vaké tıxtor bég wes bé, xo dıma çever dave ca vejiye tewer odara,hire çeweru ver ra verde ra çewere çorine verde vınete dave çeverro, dıma kerd ra kewte zere xétake tıxtori dabi cı a kerdera derg hete çeneka pore kheze ra, çeneké xéte gurete tey niyada dıma dıma deftero ro qolınd vere hode kerdra pelgi demday tene nusnay çeneka pore kheze ceniké ra vake çond serr dera, vake çewres sere dero, ceneke vake tıxtor nusno na xéte de dı susey derman gereke tu néy bicere, rozake ma tore tél kerd vanga tu da a roze sonde zu suse seate désu diyine de péro bısıme dıma ki thua mewuye suso bini ki xode tey biya néwesxane uza dane sımıte né,sodır seate xowuti né de ki gune néwesxane de genel cerrahi de bé. Ceniké sare xo sana ra ceneke ra vake çond rojra tepia venga mı dane sıma, çeneka pore khéze vake werte zu asme de veng dame,cenike vake wes bé xéta xo peyser gurete biye tever şiye,ké néwesxanera biye tever ğexal kerdene gıra gıra onciye şiye bovere rawa arevu de vere çevere çayxanéy de niste ru cığara xu vete fistera cı xori xori onte zerre xo,saré cenıké de phoncas céng u léj bi. Bézer wustera onciye şiye rawa arevi ser, areve am e nistero cı cawo thol nédi ke roniso kaeleka caé ronistene de péguret onca kewte werte ğexalune xu, eke reste çe xu telefon kerd mahir ré, mawe xer kewraé mı weşiye dera mı serva dukane thol tore tél kerd, heya heya gune areve péda kerne dı ki ordem bıvené çıke ez tenya nişkin ke çe barkeri roni né, tene gosta tél dıma vake tamam wesbé kewraé mı meşte yen kılıt cén téel kerd qapa. Payiza vırene de ke tél ame cenıké ré, ada gırsede çe olvozé xo de biye, qesé kerdena tél ke qediye cerdera olvoze xo vaké aslan bıra meşte sıpéra guné ez néwesxane de rakuwi béro sodır heştine de ki cene emılat sıma çı qerar da kam lewe mı de vınde no, aslan huya vake kéwra mı tı ney xore derd meke zeze yena lewé tode manena, cenıké qe ima nikerd oncia ki ri wayıs ra vaké qısawete niken wes bé sıma. Dıma şiye oldığıya xo diye kewte ra. Roza ke néwesxane de kewtera a roze sonde operatoré gırşi néwese ke sıpéra emılat kené yi né tedine ra vaké bére oda miyane kerdene.

Nejdiyé des bhonci keş dé bi cni camerdi, téde pia tédıma oncay şi vere oda miyane kerdene de vınet, hél é ra name néwesu ra veng a cı déne, hél é ame bé cenıké şiye zere sedya sero merediye ra, xéle sılxet bi tıxtori, uo zu bilane xo bi verecu uwo ke bilano eyi cenıké miyane kerde, cerdra olvozu né xo dire çeku yi çiye vake hama cenıké fama nékerd ke sa va, dıma dire tenu ne bino ki cenıké miyane kerde, onca té ri de niyada werte xo de qesey kerd cerdi ra bilane xo, vake fayıq xoca néwese kolostomi,koloni, ya ki zov çiv a cenıké hén fam kerd. Dıma héyle werte xo de qesey kerd, bilane tıxtoru operator tıxtor fayıq, pé deste cenıké guret arde ra xo ser sedya ra arde war. vake gulsan xanım tu su oda mı de ronise na kare mı ke qedya ez yén qesey keme. Cenıké qe veng né vet onciye şiye oda de niste ru ham xéyle ki xof kewt zere.

Tıxtor ame vere masa xo de nist ru cerd ra, cenikê vakê heya gulsan xanım

Emılate tu xeyle çetıno ma tenya nişiki me kê bıkeri me gune, tıxtore niweşiya

Cenü ki rê tu biveno, çıkê loqle tu hurdi hetuna ki zeleqiye hurinda caê domonu ra, nıka ez tu karkerdxê madı rusnen lêwê yi tıxtoru hala yi savane wera gore roza emılat bırne me, tıxtori gose teli guret xu dest ebê ju bêçıke ra mordey ju ve ju bêçıkê kerdi dımaki gose teli nave gose xu o cép ra, alo Kubilay seke na, heya wes bê, kubılay ju nêwesa mı esta kolostomi'revzoni, heya, heya, nıka hemedde rusnen rê miyane kê dıma mı re tel kê, qesey qedyaye ne ra dıme gose tel gose xora da wê tel sero naru, xu çarnara hete xu yo rast kahleka xode dêsra dire ten gozeg bi beçıka xu nê bê ju gozege ra tepya xo çarnara ceni ké, gulsan xanım nıka tu karkerdoxe madı rusnen tıxtore néweşiya bine ora dıme oncıa qesey ke me, çever bi ra ju mordem veja tıxtor vake bê hemed nêwese bije bere kubılay xoci re, deftero ke filime cenike bê avraqu ra teyre u defteri ki hete hemed ra kerd ra derg hemed xıl bi guret, dımaki cerrara ceni ké vake kerem ke, hemed de so, ceniké wuste ra çever de vejiye, hemed kurşiyo gırkın musnara cı vake ney sero ranise, ceniké vake lozım niyo ez ebé lıngo son hemed vake né hén nibeno gereke tu ney nise ez ki ney bırami hén şime,ceniké veng nikerd mıroze xo erdi ve péser sero nistero, hemed deftero ke tıxtor dabi cı u kerd vırara ceniké vake pebije, cenike dest naro sere defteri vırara xo de péguret hemed kurşi peyra thomda ramıt kewtra raé şi, ceniké oncia kewte werte ğaxalu né xo. Ez qey tenyna ro, né mowa né piyo, né waw u bıraé, hala olvoji, olvaze mı kotyé, roza hira é de dorme mı ra duri nékewte ne, roza mı na tenge de kes né aseno, hata vé ra serre serva sari gure wu dinu re, weşiya mı d e her juyi çiye waste ne roza tenge de qe kes né perske no ne ki mı sero kes çever keno ra. Dewe de nia ni bi, qomi weşiye de ki néweşiye de ki non u wuwa xo bar ekerde né. Xo vé xo fikri ye evé veng. Moa mı mara vate né, bıraé werde né roza hiraé de bıne péssa mordem ra durri né kuno. Cigeruné mı mebo ke sıma na çiyo xıravın bıke re, xase isoni havale roza tengo. Zerre xo girya çıme xo bi pıre heşru, gılejya xo gulede biye je çewres gırmıke, néşikiye ke warke ro. Jé hewne ré şireni ğexal de şivi feke cemi, moa xo u venge xu yo nermın ra, eré gulsana mı mangey haé hete dere areyi ra biye dergi su raçar ne, hégawu ne sari mekuye, a helme de deze zende xora pére wé amera xo ser ke, çevere tıxtori de kote zere, zende xo gıno kaleka çever ro daéra dezo. Tıxtor kubilay hemed ra evraqe néwese waşt, hemed xılbi vırara cenıkéra thuruko naylon guret xéte ket edere péro qevde kerd day cı, tıxtori tene qayıte xétune evraqu bi hurinda xora wustra şi vere sedyade vınet, cenıké ra vake bé ita ramerediye, cenıké kurşiyo gırkın ra ame war şiye sere sedya de merediye ra, tıxtori suse u ro sıpé guret ard çarnara vére cenıké ser, gewexna cıra je awa heste çiye réza ra ame vére cenıké ser, dıma suse kerd ra rast hurend de nave ru, kaleka maknara çiyore je kundezi dardekerda yi bi, u guret xo dest ard sere vére cenıké ra fetelna, heto jura ki qayıte televzon é makna biye né, kare xo qedanay bi ke wustra, lewé maknara qevde peşkire xétin guret dayve cenıké,

vake xo pakke rawurze. Cenıké véra xo kerd pak, kınc kole xo kerdra ras,ame verva tıxtori vınete, ca musnara cı vake keremké, cenıké ke nisteru tıxtor vake, gulsan xanım mawu piye tu, ded u, xal é tu ra kes neweşiya bé dermane ra biye né biye, mawa xo ameve viri, vistu heşt roze de, gınavi pıro şivi, piye xo berdivé xarpet, dodıma ki berdivé anqara, hama cıre care nédivi.

Rozaké peyser ardive çe, zé cendegi evé batanya, dı mordemu areve baqira naviru, erdive cıle sero hén kerdiv ra derg. Heştawu dıde de payiza péyené biye,

Sıroku cılo sero zé cendeg divi moawa xo qurfavi, piye xo ra tu moamı re sekerd moamı re sebi nu çı halo, piye xo, cıra vativ gune emılat bıbo hama zaf biya neçar, tıxtori vake bere tene béro ra xo ser, dıma emılat bıkeri me, na neçariye ra bıne kadri ra néurzena ra, meterse rın qayıte cı beme, bena rınd. Eke şiv i lewe moawa xo ke çı bive no, a rındeki ya xo şiya vileşiya ru, renge xo biyo je çita sıpiye, ju aste u poste menda, u venge xuyo nermın o germın névejiye ne. Xondeki cence biye rınde biye rındeke biye, zere vesayiye biye moa feqiru fıqaru biye canıka xırte biye, zaf rew gıne pıro şiye. Tıxtor kubilay vake ,gulsan xanım kes bi çine bin a néweşiye be dermane ra, cenıké amera xo vake heya moamı na neweşiye bé dermanı ra şiye haqıya xu, tıxtor sare xo sana ra, vake hıı famken sare tu wes bo, nıka ma qerar da ke, verecu genel cerrahi kare xo bıqedeno, dımaki ma kume emılat, ma ki kare xode niyadame, hurdena piya xowtu ném heşt seat de qedi né, meşte seaté né béro seaté heştine de, tu ceme emılat, hama ju isone tu gunė béro lewe tode vınde ro, nıka keremke su cıla xo rawereşiye. Cenıké mırozıné biye, qefelayi biye, qe venge xo névet wuste r adı gam eşti, hemed onca xılbi kurşiyo gırkın péguret, vake ita rose, dıma onca xéte evraqu né cenıké day are kerd péser, fişti bıne cenge xuye rasti, ame péyra dhomda tepya kurşiyo gırkın teknay şi. Vere çevere caé cıla néwesude, cenıké ame war, hemedra vake wes bé sewe su ser ra senı bo, hemed vake tusero ki senık bo, qimete xo çino nu kare maki nuwo. Caoke cıle cenıké tede bi uzade phonc néwese de bin bi, cenıké çever kerdra kewte zere ke, néwese bin téde hewn dere. Béveng şiye cıla xo ser, dıma thurike xo kerd r acıra zu cığara vete, wuste ra şiye vere pençeri, pençere kerdra sare xo vet ve tever cığara xo fiştera cı, xori xori onte zere xo, cığara xoké qedene, koka cığara kerde gılé dı béçıkune xo herme ho kerd ra derg, zé nıçıké cısanaéne fır kerde este dur. Pénçere bé veng daca, peyser ame cıla xo ser,seate de niada, thurike xora kıtave Belgelerle Koçgiri Olayı vet,berjéne xo tene kerdra berz xu orozna ro berjén kıtav wend, sopéra dıme çıme xo gıra gıra bi qapan. Hewne xode onca dewa xode zoné xode biye. Domone ra qerare biye xona, yerğat amevi héga çınıte né, moawa xu rusné vé héniye dere hagi, vake cigera mı werte vasi de meso, raé ra duri meku ye mori este, raéra me xeceliye awe germın mebo, gulsan é q eni hesna mawa xo sava, ğızıké xo deste xode sanéné ra xo estıne wé ca ca vınetené, mıloçku de,luluku de niadené, eve kay hata feké deri şiye, dorme xode niada, koreké mirçıku di, şiye koke ra direteney ontiwe cerde ra, raéra heto zura korek ruçkıtene estené xo fek,heto bira ki dorme xode şerkerde né çı esto çı çino, derede pırd çinébi kemeré gırşı eştibi werte deri, game vé game Serra şiye ne bovere déri. Amnon bi awé derede senık biye, sıroké şiye kemeru né werte deri ser, werte de vınéte qayite werte awé biye, améra çhuku ser deste xo fitsi vé werte awé, ju dımtowuké héve mendı ke pébıje ro, reyna reyna dest fist vé awé, hama dımtowuki bi ağmeyi her juye nistera caé. Vengé amene gose xo naro vengi ser ke, mawa xo veng dana, gulsan,gulsan nére waé tu koti menda, ma tésaniye ra bime xuşki. Thil biye xo sero nisteru, amera xo ke, néwesxanede ra sodır xona qılaşıyo ra, hama naza néwesxane dé seate phoncine de ara dane néwesu, ké u wengra biya hesar, xo ve xo hérs biye, nu sené çiyo hiyané no, na seate de çı arawa, qewaniya ké werd bare kena, vake heey xanım bé araho bijé sılayiye waze na, cenıké çıme xo xérs ra mote kéwaniye kerd, vake mı véra tu buye ez néwen, néwesa ke verva cenıké de cılede biye,

cerdera gulsané vake keska tu bıgurete né xore ma werdené, gulsan é vake eké wazena so hurindya mıra bıwazé bıcé, cenıka néwese vake ma éndi wéıdra

Gulsane wustéra şiye pençeré kerd ra, nada ke gorgéçin vé mirçku ra, veré pençeri de vıneta yi yé, evé vostené çever de biye tewer, venga qewani yé da, vaké waé letıké nu cén béno, cenıkâ qewani yé, evé hérsra, bé bijé, gulsane çapık çapık şiye nu qewaniye destra guret, vaké wes bé, cerdera evé vostené tepya şiyé veré pençeri, niada ke dı mirçık vé ju gorgoçine ra mendé, aé bin fırdo şiyé. Tené biye murozın, tené nun desté xode kerd letéy vere pençeri de pırosna ru, peyser vıneté, mirçık qé hurenda xora né leway, gorgoçiné amé gıra gıra evé xof nıkliye kerd nu, gulsane şiyé thuriké hora makna resmu veté, peyseramé vere pençeri ke resmu né dino bonco, niada ke, görgoçiné nezeliya nuni ver nıkliye kena, gorgoçiné ke gulsane diyé, tersé pére ra tené na dur nisté, a helme dé mirçıka juyé xeleşiye ra, nuno ke nıkliya gorgoçine ra bi zeleqéve deyra, hén hawera nun nı kliya gorgoçine ra guret, gulsane na helme qe rani vérne, desınde resme yinu onut, dodıma şiyé cıla xo ser kıtave xo guret ke buwano, néwesa cılé çoriné vaké, u çıko tu guretu xo dest bena katıve çıko, dı çekuy qesu biyame péser, cenıké xéyle sere xo bi, sare xo terapişta yé bi jé cenıkuné dewe, ju cenıka ré cence lewede biye, hiriso phonc-çewres serede asené, gulsane huye vaké niyajni haqa tu esta, cenıké vaké ez wan(van) ra wo, na çeneka mı zewejayi ya ita ostemoldı çımepul(Göztepe) de weşiya xo ramena. Wande tıxtoru néweşiya mı re çare nédi ez hawale na néweşxané kerdo, ewru mı emılat kené xére ser ben wes lınge rew son welate xo, tı koti rawa çena mı, néweşiya tu çıka, gulsane vaké ez désim rawo, néweşiya mı ki loqlo rawa. Çewere oda bira dire ceni vé camerdu ra kewti zere eve sedyara, cenıka kokıme ra vaké hayde sona emılat, sedya sane ve vere cılé cenıké, hermuné cenıké de péguret, arde sedya ser meredne ra, sedya thomde gurete şi, çena cenıké evé bervis kewtera dıma çewerde biye tever şiyé. Aqılé gulsane oncia şivi mawa xo ser, roza ké piy mawé berdivi tıxtori a roze gulsane ki kewtiv ra mawu piyé xo dıma,hatavé pulé çola çé heme alıji dıma şivi eve bérvis, xora a rozé ra dıma kı mawa xo lıngu ser nédivi, zerriya xo vése savre xo bi teng, wustera thuriké xo guret biye tever, şiyé baxcé néwesxani, bıné daru de caé roniştayén de nisteru, tené waxtra dımé kıtave xo vet tené wendis kerd, xéyle waxtra dıma seate de niada, wustera kewte rere néwesxani, eké kewté qato ké cıléxo teyro u qat, werde perojiye ağmé kerdené, çevere oda cılaxo de kewte zere ke, cenıka ké sıpéra berdivi emılat, çena a cenıké şinişiwan de bervis dera, sasu was biyé mende gulsane, néwese bini ki tede murozin bi, vaké né waé sebi çaé bervena sebi, çena cenıké evé bervis vaké, çuturi mebervi né mawa mı emılatra veta arda, hawa caé néwesuné gıranu dera, gulsane vaké çıme tuve roştbé, gune tu sabé mawa tu bıne kard ra vejiya, çena cenıké je şiliye heşri kerdena war vaké, çutri sabiné ke, maw mı berda emılatxané bırna hama emılat nikerda, tepia peyser kerda kapan, eve vengo berz bervis ra vaké, maw mı néweşiya bé dermanı de néwese biya, tıxtoru ke niado ke hercayi néweşiye gureto, coka dest pıra nino peyser arda, maw mı nézona ke, hén néwesa, a hén zona ke emılat biya bena wes, wuyii haqo ez nıka sebıkeri ne nézonen, gulsane néşikiy ke çekuye cıra vazo, biye mırozın şiye cıla xo sero niste ru,xove xu fıkıriye, na cenıké sona heqiya xo, tenge ontaéne merdne r arın niya, mawa mı hiriso new hona newe qedenayi vi, newe kewtivi çewres sere, zaf cence biye, ma hona qıji bimé, mawa mı mırode domonune xo ki nédi,axx daqıla mı ax, zaf rew ma caverday me şiyé. Çena cenıké zerede çine bié, gulsane ke ğaxaluné xora kewtivé duri, yi çor cenıkuné bino werté xode qesekerde né, awaké cıla xo hete çever de bié, a hén barkékı biye ke thomore ho morié né, pore xo dergbi jé lesa xo,kerdivé dı gulangi, vaké damaé cenıka neçaré aé re xelesnais né aseno, xaq duri bero. Gulsane bé veng wustera thuriké xo guret, biye tever şiyé, odara ke veciye cenıka kéwani, werde sami kerdene vıla, çıme xo ke gınara gulsane, vake hey hey, kata sona bé werde xo bijé, gulsane naro né hesnaéne werde ra şiyé,

cenıka kewaniye kerdve mıle mılle sıma vejine sone tever tıxtori qari ne, gulsane baxçera verdra, kewte qantin, ju qe wa gurete şiyé baxçede nisteru, dosıma wustera şié oda xo merediye ra. Sıpéra ke venge kewaniye ra biye hesar, mezge xo biyéne vıla dejé sari ra, tépia merediye ra, çıqa waxt verdivé ra nézona, venge hemşira ra biye hesar, hemşira vaké naéké sone emılat, na pırenu pacere , bıne pırenu de qe zovi kınci memané, tedine veze, pıreno ro khwe est sere cıla gulsane, vaké tu dermane xo sımıt, eké nésımıto emılat ewru texelino,gulsane vaké heya sımıt sımıt, hemşira vaké o waxt oldığıya xo bıvéne, seate heştine de tu bene emılat, seate howutu ném biyé, hona kes néamevi lewe, tel kerd olvozé xo aslan ré, keş cav néda teli biye mırozı ne, pırene emılat kerd payi cıla xo sero nisteru, sedyara ke amey zere xona zeze né amevi, gulsane telefune xo, a cenıka ké néwesiya bé dermandera dave daé, vaké emina waé todı vındero, wawa mı merax kena eké tel ama rake, kekse serva mı ame ki dine de, emina tel guret kalaceri bié, vaké tuki békesa guneké, dodıma gulsane sedya sero merediye ra, hemşira deftero ke evraqi filmi çi tedero u defter, merehna vé vere gulsane ser, morde mu vé cenü ra sedya thomde oda ra vejayi, sıroké ameyive vere esansori ké ero cınise, zere ra zeze vejiye, gulsane zaf hers bié vaké xére ser ama resta, nımra oda sesa tele mı uzadé ceniké dero, tore zametu eké kesi tel ker cav cıde, zeze mıroze xo ardra péser, vaké tore xeriki lozım nio, esansor kewtra raé şi qate bınen, uza jé cemed bi serdra recefiye, taé tıxtori ve karkerdoxi emılat xani améne şiéne, kam ke lewe gulsane de verdene ra, dest etsene ra defteri fiştene hure, dire çekuyi vatene dıma etsene véri ser şiyené, xéyle waxt ra dıma, gurete emılat zaf serde çiyayivi, xımacige xo recefiye ne, tıxtor fayiq ki wuzabi, vaké xére ama çı hal dera, gulsane vaké ez ke emılat ra veji né, serdo ke mı ewru gureto deyra ben zatro mıren, tıxtor huya vaké meterse tu hem emılatra keme wes, hemiki serd ra, hama nıka ma tene mawet keme dodıma, tu miyo bımore ke ma ki kare xo bivénime, guret masa emılat ser, hermey hurdi hetu ra kerd ra derg gireday, çiyere jé xapu kerdve herme raşt ra, serm kerd ve herme ra, tıxtor fayiq vaké de hayde miyone xo bımore, gulsane vake zu,dıde,hire,çhor,phonc, née hewna néşiye, tıxtor vaké, de hay de new des milım, ya ki nejdiye neyde çiye vaké, na qesi ra dıme ié juy derjeni dowosne ve werte xortıme sermi, thomoruné herme gulsane de, serdın serdın hete zerriye ra ke şi, germ amera ser çıme xo gıra gıra néşti péra. Sere şilvange mereké ra tıro amé ve cer, guné waro, merexiye ve hardra, eké tıro amevi cer, gınavve hézu sero, qite ré héze amevro ve vére tene senık çher bivi vére xo, heto çhep de, işlıga ke mawa xo cıre bosmera deştivi, aki amewro qit çher bivi, feku fırne xo bivi weleu goni, sıro ke gıne waro zırçe, vake wuyyi daée, mawa xo soji sero no mo caverda, hılbiye amé vaké axve mıro bo xo estra ser, wurzne ra vaké meterse tuwa nébi tuwa nébi, kınckol sanaru cıra hers biye, dire çopol dayve qınero vaké, mı tora çond re vaké ke sere bonde kaymeke gınena waro, çeneké venge xo kerdra berz tenéna jede berve, mawa xo gurete berde zere, ri şut nisne ru, şiye qolanya gurete tene ki pémığ guret, pé qolqnyara kerd hit, dıma naro dırveta vere çeneké goni kerde pak, çeneké bervisra bé teqete mende, mawa xo vaké endi beso meberve, gurete berde sekü sero meredne ra, heşiri çeneké kerdi pak lew na pıra, vaké endi beso niade, ruwale tora non véso soj sero, şié vere soj de nisteru, dı noné mişte soji sero vésavi bivi ve ğezal, ceniké bivi mırozıne, yi none vésayi soj sera guret, kaleka lozıne de oreznay ro dés, çeneké sere sekü de eve xiskéné bervené, mawa xo cerde ra ceneké vaké ere endi beso wa waé, heto zura ki paço ro hitra sere soji, nonu vésa é ra kerde ne pak, çeneké venge xo bırna vi, hewnaşi vi, ceniké none xo pot qedena, khodık'ı honiké ve ostom ra, berd çerxe de kerdi awe, tene awe arde verde ra kaleka soji ser, dıma soji adıri sera gurete berde, tever ozné ru dés, cerdera amé zere, déweza naro adır ser, teneke çayi ki naro dewezan ser, dodıma ki demlige çay ard buresra, ker pıré awe naro teneki ser, biye tever qayıte hete çewlig biye veng da, vaké alekber ero bıra, endi gawo topké biya lél

mekuye. Wuyyi daé daée, zaf deze no wuyiii, mı wes ke xaq bo, xızır bo ké reyna néson sere bon de kay niken,

çeneké onca paşiye, mawa xo venga cı dené, gulsan gulsan wurze ra, déne lısku ro vatené hesar bé gulsaan, gulsane aw e wastené mawa xora, dakıle awe, dakıle zaf deze no. Xéle ké dave lısko ro tené amera xo ke gulsane, néwesxane dera, guzele berjen dera, pé pémığo hitra awe kena lewura, çıme xo pıre heşuru né e ra bervis, vaké xaqo sıkır, sıkır amera xo, tıxtori vaké çuturi ya gulsan,deze tu esto nıka derjen a deji sane ne tu, dejé tu vereno ra, guzele ra vaké, qısawete meké re, a qewetli ya, lesa xo téde jé yelega, hama emılaté new seat ra ké vejiye, dı roj ra dıma kunara lingu. Gulsane awe vastené lewe xo qılaşavi ra, tı xtori vaké awe tore ménia, awa tu vé werde tu, na seate serım o, de hayde najlün meké, gulsane tené hesar tené hewn de biye, eke amenera xo vatené awe mı de, serde çünu worğan mırade, eke paşiye ne ki, vatene, wuyii daé, daé zaf deze no, wuyii daé dest pa mené dezra mıren. Roza phoncine sonde, eke amera xo, guzele wonca berjén de biye, nıka riwayis biye, gulsan waé xaqra sıkır ke tu, çetiniye, gıraniye varne ra, zaf tersu ne, ewro phonc rojo ke tu, caé néweşiya gıraniye dera, gulsane vaké tuwa wawu bırawu ne mı, keşi tel kerd, guzele vake, xora ju fadıké tel kerd, mı va rında iname mı nikerd, gulsane vake, hala cire tel ra ke, tel bıde mı, fatıké bervene telde, vaké waé tıve xaq kena raşti vaze, wawa mı çutur ya, gulsane evé çetiniye vake fadıka mı, ezo ez rındo qısawete meke, fadıké sabiyayene ra berve, duzgı bava sıkré tuwo ke, wawa mı wesa. Guzele gulsane ra vake, tu ke bé xo biya xo ver qesey kerdene, mı tuwa famné kerd, tıxtori ki pers kerd, vake néwesa tu savana, çı zon de qesey kena, mı va eziki fam niken, roza hire yine mı tene, dire çekuyi nusnay, hala mı re arıze ke, to kamde çı qesey kerdene, gulsane qayite nuşti kerd, eke bé xo biya, dewa xo de, çé xo de, lewe mawa xo de biya, eke xona bhonc ses seri yé biya, u waxtoké merekera turo şiya vére xo cher bivi, zaf tersavi, xéyle dez ontivi, fam ker ke, bé xo de ke şiya, kewta werte u waxti, téde ju ve ju amey ra viri, heşri çumura amey, vaké guzel, déma ke iso ke, sono merda ené evé zoné xo sono.

Anlatıcı: Mehmet İZ

Mizah - İnek'mi, Ayı'mı

**Bazen koca bir gülümseme,
bazen bir tebessüm ; Güzel insanımız...**

Ben bir gün, hayvanları otlağa götürdüm hayvanlar dağın içine kaçtı. Bağırdım çağırdım hayvanlar dağdan gelmedi ve akşama kadar tarlada öylece oturup onları bekledim. Akşam üzeri hepsi dağdan indiler, topladım eve sürdüm. Hanım hayvanları ahıra yerleştirdi ve sonra bağırarak: '' Adam adam , bizim bir inek yok! "dedi.

Saat dokuz olmuştu, ben av tüfeğimi alıp karşı köye koştum. Oradan iki delikanlı genç aldım yanıma ve ineği aramaya koyulduk. Gençler dağdaki ormanlıklarda ineği aradılar. Bana da tarlada durmamı söylediler. Ben elimde tüfekle ormana bakıyordum birden ayının sesine benzeyen bir ses geldi ben ateş ettim. Ayıyı vurdum zannettim gençlerse dağdan inerek yanıma geldiler merakla :'' Amca sen niye ateş ettin? Ne oldu? '' dediler. Ben de ''Bir büyük ayı yanıma geldi ben ona baktım o bana baktı ama ben ateş ettim ve yine dağa kaçtı.

Gençler alaycı bir tavırla :'' Ya amca sen kendi ineğini vurmuş olmayasın ?'' Dediler.

Ben de hemen karşı çıkarak :'' Olur mu ben ayıyı vurdum kocamandı.'' Dedim .

Gençler, tekrar ormanın içine daldılar bir baktım kahkahalarla bizim ineği yerlerde sürerek getiriyorlar. ''Yav amca, ayıyı da tam alnından vurmuşsun'' diyerek de takılıyorlardı. Bir baktım ki gerçekten benim inekmiş.

Gençlerse bana dönüp olayı dalgaya getirerek :'' Ooo amca akşama herkes bir güzel ziyafet çekecek, Allah senden razı olsun.'' Dediler

Onlar işi dalgaya alırken bense akşama karıma ne diyeceğimi düşünerek bir taraftan da ineği omzuma almış eve vardık.

Eşim beni görür görmez :'' Yine mi ineği vurdun adam, bu kaçıncı inek? Allah belanı versin.''

Sizin anlayacağınız ben o gece hem ineğimden oldum, hem de kadınımdan oldum. Bu benim beşinci inek vuruşum olduğundan karımın artık beni eve almayacağından korktum, Çünkü her seferinde Ayı zannediyordum. O gece de köylüler güzel bir ziyafet çekmiş bense acı çekmiş oldum.

www.rsivakurdi.org

Değerli Ozanımızı saygıyla anıyoruz..

SEY QAJİ (1871-1936)

Asıl adı "Seyid ê Qaji"dir. Civarik Köyü'nün Gemik mezresinde doğdu. Sey Qaji aşiretler arası çekişmelerin, ateşli bir döneminde düyaya gözlerini açar. Sey Qaji, yörenin ilkel koşularından, olumsuzluklarından da payına düşeni fazlasıyla alır. Üç yaşında yakalandığı hastalıktan iki gözünün ışığını yitirerek kurtulur.
Dersim'in ateş çemberinde, tek silahı sözü, sazıdır.
Bugün bu yörenin, bir ömüre uzayabilen, yaşam niteliklerini kahramanlık ve hainliklerini ne yapıp ne yapmadıklarını, kültür değerlerini, patlayan birçok silahın yansımasını, acıda olsa en çok Sey Quji'nin söz ve sazından ediniyoruz. Fizik olarak Aşık veysel'le kıyaslama olanağı var. İkisinin de göz ışığını aynı hastalıktan yitirir. Aşık Veysel'e devlet sonra müzisyen sanatçılar sahiplendi. Sey Qajiye şu ana dek sahip çıkan, eserlerinden söz eden, Sey Qaji
olarak yöre kültürüne ne yazık çıkan olmadı.. Veysel'den çok eseri var. Buna başka isim altında veya önemli imgelerini çalan var. Yeni kültür ortamında bir çok ağıtınında seslendirenlerin eseri olarak kullanılıyor.
Olayları; yörenin ana dili, has deyimleri ile, yalın ve lirik bir anlatımla söze ve saza yansır. Bu yönü ile en çok Mir'lerin, Beylerin, ağalar başka bir deyimle zulüm yapanların kısaca devlet gibi hümedenlerin "bam" tellerini çınlatır. Onların karşıtı olur. Şimşeklerini üstüne çeker. Sey Quaji ana dili dışında dil bilmez. Söylemleri Kurmancinin Dımılı lehçesinin Dersim ağzıyladır.
Bir gün bölgenin hakimi. Hüseyin Beyin oğlu Mustafa Bey , 1915 saldırısında Civariğin Balıx mezresine gelir. Kendisine Söylemlerine alındığı (Hain Miro dediği için) Sey Qaji'nin kendisine getirilmesini ister. Bunu duyan Ozan, Haydaran'a kaçarken yolda şöyle seslenir:

"Çeki mara gurete ke kursune medaxı towo
Mı ke dé hıré çeku xain mir ser wate O sa bıvo
(Silahları topladılar bulamadım sıkılacak bir- iki kurşun
Bulduğum bir-iki dize sözü sıktımsa haline şükür etsin)

Dersim'in bu büyük ozanından söz edişimiz, onun adına derlemeye çalıştıklarmız deveye kulak bile olmaz. Örneklediklermiz O'nu tam tanımaya yetmez. Bunda en büyük etken anadilinin Dersimce olması ve bu dilin devletçe yoketme, asimile edilme dönemine rastlamasıdır. Eserlerinden en çok acı talan hak hukuk olduğu için yok sayılan, yok edilen toplumsal hafızayla birlikte heder olmuş. Bize yansıyanı ancak aclı toplum kesininin saz ve sözüne yansıyanların kırıntılarıdır. Onlarla Sey Qaji ve yaşadığı dönemi anlamaya çalışıyoruz.

Sey Qaji'nin ezgilerinde; gerçek, aksiyon, öğreti, dürüst yaşam ve rehberlik var.
Bunların çoğu bu günün gündeminde sıcaklığını koruğunu görüyoruz.

***

**Dünü yarınlara taşıman için Bu dizileri 1915-17
Rus saldırısı döneminde söylediği ileri sürülür.**

Koka vasi
Vas koka xo ser vezino
Teyr zonê xode waneno
Kamo aslê xo inkar keno
Tozike erzone rêça xo sono
Zere vêsayenê welatê xo
Vera dısmenê qar û inato xo
Sare bide mede sıru binatê xo
De çip bukuye peru qanatê xo
To ver bi to dıma bêro az ê to

Ot kökü
Her ot kökü üstünde biter
Her kuş kendi dilinde öter
Kim ki aslını inkar eder
Çığırını kapar öyle gider
Coşkun memleket severliğin için
Düşmana karşı inançlı çaban için
Başını ver senin olmayan gizi verme
Çırp kolun kanadını tüm gücünce

**Altı ay, kar altında kapalı kapılar ardında kalanların,baharı özleyişleri bir başkadır.
Sey Qaji,
güneşli bir bahar günü, değişik yaştakilerin yaşam sevincinin, tek tek resmini çizer.**

Usar Ame
Binê birrikano
Binni darrikano
Cefê darkikano
Cefê cenano
Serê no banano
Çefêna hortano
Binê şivingano
Çefê pirikano
Pê ê kıla doano
Çefhe viyvikano

Bahah Geldi
Ormanların içi
Ağaçların dibi
Kızların neşe yeri
Toprak damların üstü
Delikanlıların oyunyeri
Saçakların altı
Ninelerin güneşliği
Yayıkların arkası
Gelinlerin dünyası

Sey Qaji'nin görmeyen dünyasında; insan, doğanın bir parçası, onunla iç içedir. Sokratımsı soru yanıt eşlemesinin lirik anlatımıyla da, alışılmışın dışında bir biçimleme sergilemektedir. Sanırız sözlerin saz tellerinden kulağa ve beyne kolay algılanması amaçlanmış. Sey Qaji'nin doğa ve insanı özdeşleştiği görülüyor.

Asma Gulanê

***

Nao ame / Serê asma gulano
Çerê malu gau / Waxthe warano
Ondero Mazger / Bahçê tüyano
Talivi dur sonê / Vaxtê ra ano
Raa Ali ya / Waxtê pirino
Ezo hepisu / Kes darê mi nêno
Raa haqde / Keçêkê do nano
Mı vaka belçi / Muhumet Ali esto
Rozê marê / Zuyêra xêre vano
Çı talıv çe raye / Çe pir çe Vairo
Nezonen peyniyede / Marê seveno

Welat I

***

Welat persena, welatê ceri
Celv amê mıdıme, celvê Mazgeri
Çar xortê ma estê, şiye eskeri
Ezu koru çutur şeri, çutur beri
Çênê tedarik bike, sevara şéri
Himmeta haqra, belça peyser béri
Vake pir nao ame, Piri ceri
Di gamu, vervê Pirê xo şeri
Wairê Pirê ceri, rakero çeverê xeri
Pêsê Pirê xo bizeri, şêri peyser bêri
Welatê ceri, hiroyo girso
Efendi vano, "Qaji bér kar bê işo
Sêêro hepisê Mazgeride ronişo
Kanun bariyo tede fendu bimişo"
Çikve hepisê Mazgeri ra nişo
Hepis persena, cayê camordano
Cira nadê cılı, pırê aspızu kekeno
Sonde kunrêra, te de mameno
Sodır Vaxtê işo, kes darı ma nêno
Kanun persene, cemat aşiruno kano
Zon bizonê mısletê asuru camatano
Kanun rındo, hepis piso

Welat II

***

Welat rindo, welat tenê doto
Zalim şiyo, mısera giran ifade veto
Evrak girêdo, tede heto
Kerdena neqa, karo inato
Comerdi Mira sevato vato
Hako tora osena, işo bebinato
Welat rındo, welat bê işo
Mahkeme ma nêra Kızılkiliso
Gerê mı kerdo ezo bêkeso
Lazı Alê Gulavi vano
"Sey Quaji bekaro be işo
Şêro çağê hepiste ronişo"
Welet rindo welet kendo lete
Ustinera şine, Kızılkilise
Estune zere, nêguret ifade
Pıleka peri, kerdere niyadake
Haqu toré oseno, teku zu kuruşo
Puyu kor sivinge neqira nişo

Mayıs Ayı

Bahar geldi / Mayıs'ın ilk günleri
Hayvanların otlağı / Yayla yeri
Mazgirt İlçesi / Yol erkan zamanı
Ali'nin yoludur / Pir gerekli
Hapisteyim / Ziyaret etmiyorlar beni
Tanrı lokması / Esirger bir tas ayranı
Dedim belki / Muhammet Ali var
Bir gün bize / Bir hayırlısını söyler
Ne yol ne talip / Ne Pir ne sahip
Bilmiyorum sonunda / Halimiz ne olur?

Memleket I

Memleket, aşağının memleketi
Ardıma geldi, Mazgirt celbi
Dört delikanlı vardı, askere gitti
Görmüyorum, nasıl gitsem nasıl gelsem
Hanım hazırla, erken kalkıp gitmeli
Tanrı izniyle belki dönerim geri
Dediler Pir gelmiş, aşağının Pir'i
Pir'ime karşı birkaç adım gitmeli
Pir'in himmeti açsın uğur kapısını
Pir'imin eteğine el atsam dönerim geri
Aşağının memleketi, büyük geniş
Efendi diyor "Qaji yapmaz bir iş
Gitsin Mazgirt'te olsun hapis
Kanunu ince dale vere öğrensin
Mazgirt hapishanesine ateş düşsün
Hapishane erkeklerin yeri
Açın bakın, yataklar bitli pireli
Akşam yatar, içinde kalınır
Sabah gelmezler görmeye, iş güç vakti
Aşiret cematler eski, kanun yeni
Dil bilsen aşiretlerin meclisi
Kanun iyi, hapislik pis

Memleket II

Memleket iyi memleket biraz öte
Zalim üstüme vermiş ağır ifade
Evrak bağlamış kendisi taraf
Haksız bir iş inata dayalı gaf
Tanrı bana yaptığını yapmış
Tanrı bilir, boşuna bir uğraş
Memleket iyi gereksinimi işe
Mahkeme bu kez Kızılkilise
Suçlar yüklenir kimsesize
Ali'ye Gulavinin oğlu diyor
"Sey Quaji'yi rahatlık sıkıyor
Gitsin hapiste kalsın bir süre"
Memleket iyi, bölünmüş hisse
Kalktım gittim, Kızılkilise
Attılar içeri, almadılar ifade
Cüzdanı açtım baktım içine
Tanrı görüyor olan tek kuruş
Haksızın evine konsun baykuş

Sey Quaji'nin bu renklendirmelerinin; tekranladığı, değiştiği görülür. Yönetimin, hükmedenlerin kötülükleri, ilkel feodal çatışmaları, halkı ve Sey Quji'yi de kötü etkiler.
Gemikli'ler Civarik'le bütünleşmiş yiğit insanlar. Ne var ki "Köylünün aklı tarlasının sınırını aşmaz" sözü tüm yöre halkı için de geçerli. Tarla sınırını zorlayan çatışmalarda Sey Quaji'nin de etkilendiği görülür:
Sey Quaji, ozanlığı yanında Seyit misyonunu da taşır. İçeri atılır görmeyen gözleri ile gidip gelme, parasızlık, yatakların haşaratı, ziyaretçisinin olmayışı, O'nun mistik dünyasını sarsar;
"Dedim belki Muhammet Ali var bize hayırlısını söyler" sözlerini dedirtecek kadar zulme isyan eder. Hapishane etrafında şafakla yayılan tuluk sesi, bir tas ayran içme arzusunu nakişlar. Bir karışık ayranın verilmeyişi çıldırtır O'nu. Seyitliğin gerğini dünüşür, tanrıya yakarır: "Tanrım sen bilirsin davan olsun" der. İnanışa göre Seyit'lerin bir hikmeti, bir sahibi, etkisi var. Mistizimin bu sihirli çubuğunu bulamıyor, ozanımız: "Ne yol, ne Talip, ne sahip" demekten kendini alamaz. Bu, önce söylediği "Pir'imin eteğine atsam dönerim geri" inancına hep tepkisidir.
Alevi inancı, diğer inançlarda da görüldüğü gibi yoksulluk ve çaresizlik içinde kurtarıcılar aramış. Bunların başında "Hz. Hızır" gelir. Yaşam boyutunda "Bava" denilen keramet sahiplerin varlığı kabul edilmiş. Ziyaretlere bunların isimleri verilmiş ve Dersimde de korunmuştur.
Sultan "Baba", Düzgün "baba", denilen ziyaretler aslında Düzgün "Bava" Sultan "Bava"dır. Bava'lar ip bağlar değişik renkte üç ince ip birbirine sarılır. Gelecek okunur (fal okur), ateşe girme, kaynıyan kazandan et çıkarma. Zerdüşt ve kısmen ateşperestliğe uzanan bir istemde kendini kaybederecisen "tanrı çağırma" yaygın. "Bava"ların Seyit'likle ilgisi var veya yok. Bugünkü "sihirbaz" veya kendini şişleyen, cam yiyen, üstünde araba geçiren vs. dayanıklılığını gösteren "medyum" nitelikli kişisel çaba sahipleridir.
Kureyş'in fırın olayı bunun bir uzantısıdır. Alevi Bektaşı inancında Mürşit, pir rehber gibi yöneticiler "bava"lık yapmaz. Keramet inanç dışı kabul edilmiş. Sultan "bava", "Düzgün bava"ya Düzgün baba, Sultan baba denmesi bir türkçe kolaylığı ve yanlıştır. Alevilikte "dedelik" var. "Baba"lık bu çağın "devlet baba" "mafya babası" kavramlarıdır.
Ozanımızın "bava"ya ait dizeleri bu gerçeği pekiştirir.

Bava
Vake Hızır amo şiyo tumê Koeseri
Tümê Koyêseri'ra Hızır meymano
Ez laé ari burusni Koyêseri
Bava Hasenê Dêvrêşi mirê sevano
Ba mide dawa şenu postu keno
Oçi minê sefilra la ê girênêdano
Tersê mi a tersenake haqê mıra
O çi binde onca bêçıke tadano

***

Bava
Dediler Hızır gelmiş gitmiş Koyeseri'ye
Hızır konuktur Koyeseri tepesine
İnce bir ip göndereyim tepe meclisine
Bava Derviş Hasan baksın halim nice?
Bava düşmüş kurban göğsu postu peşine
Verirsem ancak halime bir ip bağlar
Korkum odurki tanrıdan – karışmam işine
O yine altında parmak sallar

Dersim'lilerin Sahibi Dağlar
Bu yörede her yüksek yer, özellikle dağlar, kutsal kabul edilir. Bu da çoğu kez "Tunceli"ler dağlara tapıyor" yanlışına neden oluyor. Oysa bu kutsal bilme yeni değil. Bu eskiden gelen bir inanç…
Tarih sürecinde yönetimler, Dersim'i kırmış, dışlamış, sahiplenmeyince halk kendine bir "Wair (sahip) aramış, Tanrıya daha yakın diye yükseklere, dağlara sarılmış…
Dersim'in ünlü ozanı Sey Qaji bu sıcak ilişkinin adlarının şöyle belirler:

Wair
Warê Muxundi ye wairê Bamasurano
"Hevse" dewa Zeve wairê Kureşeno
"Evla'e Goleke" orte Xırancıkano
Kemera "Düzgin Beva" pilê zarano
"Qal-Mem" wairê Karsanano
"Qal-Fer" wairê Arezano
"Çel Bava" serê Heyderano
"Bonê duri bonê Seydano
Gıran (ağır) Bava Serê Balavananu
"Faxır Bava" serê Çarekano
"Sultan Bava" semtê Birmanano
"Sulviso" qiz sere Lalano
"Silin Bava" semtê Avdılano
Hudıdê Ceğıde hevsê pilê Hanıkano
"Noxsan Bava" serê Rutano
"Asıl Bava" serê Maskanano
Tercan de "Lazdano"
"Yegirbol wairê Terzenıkano
Koê "Silvisi" serê Xormeçıkano

***

Sahip
Muhundu sahibi, Mansur'un da sahibidir
Zeve kutsalı Kureyşanlının sahibidir
"Evla ê Goleke" Hıranların arasında
"Düzgün Bava" ziyaretlerin en kutsalı
Kal-Mem Karsanan'ların sahibi
Çel Bava Haydaran'ların üstünde
Buher Bava Kalmemlerin semtinde
Uzak evler seydanların evleri
Ağır Bava Balaban'ların üstünde
Fağır Bava Ferçıkan'ların üstünde
Bağır Bava Çarekanların semtimde
Sultan Bava Birmanların semtimde
Küçük Sülbüs Lolanların üstünde
Silin Bava Avdelanların semtimde
Kiği sınırı kutsalı Hanıkanların büyüğü
Nağsan Bava Rutanların üstünde
Asıl Bava maskanların üstünde
Tercande ki "Oğulveren"dir
Yegir bol Tercanların sahibi
Sülbüs Dağı Hormekan'lerin üstünde

Sey Qaji Ozanlığı yanında bir taraftır. Yürekli savaşımcıdır. On göbekten bu yana Gemik'te olduğu bilinen Gemik'liler, Sey Qaji ile birlikte "El attım taşına Düzgün Dağı" yerine Haydaran aşiretine el atar, ailesi ile Düzgün Dağı" yerine Haydaran aşiretine sığınır ve ailesi ile orada dokuz yıl kalır. Ozanımızın annesi o zamanlar ölür ve Niksor'da gömülür. İki yıl sonra annesinin kemikleri Gemik'e getirilir.
Aile mezarlığına konur. Şu kadere bakın ki o sıralar Haydaran'da olan Sey Qaji, bulunduğu Xışkulu'da ölür. Cenazesi, Miksorda Bava Seydali'nin evinin karşısında, annesinin boşaltılan mezarına konur. Ölüm tarihi on iki imam orucuna rastladığı için "nasip" denir. "Günah olmasın" diye aynı yerde, yani, Miksorda bırakılır. Halen oradadır.
Hangi yönü ile bakılırsa bakılsın, karşılıklı sürtüşmeler ve üzüntülüre birde "kırım" katılır. Dayanki dayanasın… Sey Qaji, kardeşinin dul eşi ile evlenir. Uzun süre Sey Qaji'nin eli ayağı olan İmamê Qaji, Sey Qaji'nin oğulluğudur. O'nu en iyi tanıyandır.
İmame Qaji, bu olumsuzlukları yüreklilikte şöyle açıklar "Gulavi ağalar, bulunmaz yiğit insanlardır. Sofraları açık. Hanedan aile… Bertal Efendi bizi, bizimde de onu şikayet ettiği doğru.. Ama Allah var, eski yazı okumuş sözü dinlenir. Bir yerde, cemaatte oturunca etrafı sarılır. Zevkle, herkes O nu dinlerdi, avukat…
Gemik bozkırı için birbirimize girdik. Gözümüze siyah bez bağlamıştık. Aydınlığı, önümüzü, uzağı göremedik. Sonra biz ne bilecektik ki bu adamlarımızı öldürecekler.. Ancak ne biz, ne onlar hiçbir zaman sapsız kazma olmadık (zengeno bêdim nevime) birbirimizden adam öldürmedik. Bu bizim tesellimiz oldu."

***

SAİDÊ MI

Bıvêso Cıvrak no çıko
Koy honıko mirê puko
Tike şıya nêsıya
Qom derdê to de helako

Doxtorê mı "kırım" ver biyo
xanê piyê xo ser zuyo
Hewali şıyê peyser amê
Xortê mı Said tey niyo

Doxtorê mı ilacê kulê mı
Urzera bêve le mı
çıra to ez caverdu
kokıma bêkesa zı mı

Sar rê germo, mirê zımıstono puko
Kes nêzoneno derdê mı çıko
Ez çutıri to xovıra bıkeri
Axve mırovo buko buko

Lazı mı tı kotiya, çıra nına
Tesela ma pêrune fina
Havalê to tı cevarda amê,
Cığera mı tı Qey tey çina

Bıye bıye nave onca mı ser ceriye
'38 ra dıme dirvete bıye newiye
Pıyu, lazu, kokımı, gencu
Ciğeramı hona zuvini nedi (Zore)
(Zore'nin , oğlu Dr. Sait Kırmızıtoprak için yaktığı ağıtı Azizê Xeli derledi.)

Sait'im Benim

Yanası Civarik bu ne iş
Bahar da yüreğimde fırtına kış
Sen gittin gideli
Sevenlerin derdinde helak olmuş

Doktorum "kırım"dan önce doğdu
Babası ölünce evin tek direği oldu
Birlikte gittiklerin geri geldi
Yiğidim gelmedin sana ne oldu

Doktorum tek ilacım benim
Kalk gel yanıma hasretim
Niçin beni yalnız bıraktın
Kimsesiz yaşlı annenim

Ele bahar, ben kimsesiz tufandayım
Kimse bilmez nedir derdim
Ben nasıl unuturum seni
Yerine ben öleyim oğlum oğlum

Oğlum nerdesin niçin gittin gelmedin
Umudumuzu toptan nerden yitirdin
Seninle gidenler döndü
Yavrum sen nerelerde kaldın

Olan oldu ne geldiyse başıma geldi
'38 de deşilen yaram yine deşildi
Bana oğu, yaşlı genç hiç bir zaman
Birlikte yaşam sevincine ermedi
Zöhre (Dr.Sait Kırmızıtprk'ın annesi)

www.arsivalkurdi.org

Dersim zulmü yaşamsızlıktır, nefes almamaktır sürgündür.
Aşiretler arası çekişme ve çatışmaların, yokluğun, açlığın ve çaresizliğin üzerine, '38 kırımı zulümdür ve yaşamsızlıktır. ' İnsan kurdunun, insanı', İnsanın acısına, insanın neden olduğu, kanlı ve dayanılmaz yaşamın, bu yanını en çok Dersim'in önlü ozanı Civarik'li Sey Qajı yansıtır.
Sey Qaji'nin, '38' vahşetini yaşamayıp 'yansıtmaması büyük bir boşluk, büyük bir eksiklik…
Anlatımı göç ölümlerden "Süleyman Ağa'nın Göçü", "Bertal Efendi'nin Destanı", "Bizim Efendimiz" ve "Sait'im Benim" başlıklı lirik anlatımlar, ne yazık ki Sey Quaji'siz yalın anlatımlardandır.

DIMILİ (ZAZACA)

"Bertal Efendi Ser Watene ***

Cıvrak persana, dewa aşira xormek'i
Aşirunê Desim'de, name verdo, şêri çeki
Her zu çê i, pulê gureto, zê helina çola
Ca çino bıramê, biçinê, notu dutê xo qola

Efendi pir ardo, ağayeni birayê pilra gurete
Kırmancu nê vazeno, Avdıle Paşa'yı devlete
Vali Cemal'ra vanê "ma na koura dur meke
Na ko i sıtara maê marı beno peyniya homete"
Ağaunê mara teng amo, koê Bedro, Sulvis'i
Bertol'o qız barkerdo, vera şiyo dewa Hopis'i
Balıx'de merga Bozi, Gemik'ke de ko u kaşi
Civarik'de çımura bi ê duri, pêro nastu doşi
Xatirê qome sıkino, seveta zu hoya waşi
Hêga ê Xeli ser, lezkordo, bi ê bêkeşi
Gemik'ede cev barkerdo, sonde esto zere
Sodır ustêra cew goligê eskeru verde
Avdile Pasa amo Kışle, sarê aşürü dezneno
Aşırı ardê pêser, Efendi "cumhuriye" wazeno
Avdile Pasa vanu "nê vazen Desimi'de ağa bey
Sıma deursa Pir Sultan'ı sananê, ero hata key"
Efendi, aşiru ver qeseykenu, qesê ağa u tey
Vano "Cumhuriye bêro, zof mekuyo herey
Salme, kamçur, çapa cuni, mianê homete sıkıto
Xola Dersim'i vêsaneni ser, zuvinra mal çi tırto
Ma keşi devlete ser gılı çeku çeut nêkerdo
Kerdena cendurmu, tasildaru, hona qelpu nıverdo
Padişah şi, paşa ame, raê çina, wendene duri
Zılm, neqeni, vêsaneni gıran êna ser mianê quli
Desim'i destê devletê nıdiyo, hao hozor sera
Qole vêsaneni nêvazeme, lozurgude kuna zere
Aşiri, talanu ser keutê têwerte, mızo, dumano
Pasa vano "roze na roza" hitu-zuai pi a vesneno
Efendi celev ardo têver rusno bazarı Xarpet'i
Hetera goligi barkerdê werdena eskerê hukmati
Lazra vato "tivar bı kerê, çıra barkerê bêrê Kışle"
Nêzono, zonê xo bıyo laê dari keyto xo vıle
Vanê "beme meymanê to" biyê rast sonê dewe
Vılê Kışle'de pıra nanê pıra kisenê erzenê ser ra ê

Beltal Efendi Destanı

Civarik

, Hormek Aşireti'nin köklü bir köyü
Dersim aşiretleri içinde anılır, şanı, ünü
Her biri bir tepe tutmuş, kuş yuvası gibi
Çevirmiş vurguncu, yok ekmeye biçmeye yeri

Efendi pir getirmiş, ağabeyine diyor dur
Devletin paşasından "Kürtçe konuşanı sür"
Vali Cemale diyorlar, bizi yerimizden etme
Bu dağlar korunmamız, ayrılma sonumuz olur
Ağalara dar geliyor, Bedro, Sülbüs dağı
Küçük Bertal yüklenir, Hopusu seçer otağı
Balık'ta Bozo çayırı, Gemik'te Otbitmez dağı
Bir biçimlik ot için engin gönüller kırılır
Qelo tarlası tartışmada köy içten erir
Gemikte arpa yükler, gece evin içine taşır
Sabahına arpa askeri atların yemliği olur
Abdullah Paşa Nazimiye'de aşiretlerin başı dertte
Aşiretler toplanmış beklentileri cumhuriyette
Paşa diyor "istemem ha Dersim'de ağa bey
Pir Sultan'ın beşiğini sallamanız yetmedi mi hey"
Efendi aşiretler sözcüsü ağalaların sözü onda
Diyor "Cumhuriyet gelsin halk burada darda"
Salme, kamçur, harman payı, cebimizin kurdu
Dersim düşkünü talanları açken vurdu
Hiçbirimizin silahı devlete nişan için eğmedi
Jandarma, tahsildarın, yaptığını köpekler yemedi
Padişah gitti paşa geldi, yol yok okuma uzak
Açlık, baskı var, yaralı sırtımıza acep ne sürsek
Dersim'e devlet eli değmemiş bin yıldan beri
Açlık, soygun, istenmiyor bacadan giriyor içeri"
Paşa'ya "gün bugündür" yaşla kuruyu bir yakıyor
Efendi toplanan sürüyü, gönderir Harput pazarına
Askere ezrak kervanını, bir yandan koyar yoluna
"Devlete güven evi yüklen gelin" haberi oğluna
Bilmiyor ki dili kenet olmuş dolanmış boynuna
Diyorlar "köyüne gidelim" der "konuk başüstüne"
Arkadan vuruyorlar atarlar, Kevl de yol üstüne.

arsivanyurdu.org

Dersim'de dil-İtikat

"Zonema zone cedde mao, vane..." ya bıra ya, vacı... vanekı "Zonema zone Hızıro," ya bıra ya, vace...

Dersim kendi aydınlanma çağında bocalamanın eşiğinde,kimlik bunalımı yaşıyor. Kültürel ve sanatsal olarak kendisine ait olmayan,demirden bir gömlek giydirilmiştir. Dersimliye, her şey ağır geliyor. Tarih boyunca diğer Mezopotamya halkları gibi soykırıma zulme ve asimilasyonun en üst seviyeye ulaştığı,Dersim'de kendi içinde özgürlükçü bir anlayış ama 21.yüzyılın karanlık çağını yaşıyor.

Dersim, su havzaları üzerine kurulu bir bölge olduğu için çok eski uygarlıklara ev sahibi olmuştur. Aynı zamanda mazlumun ve zulümden kaçanın sığındığı bu bölge, kuşaklar boyu çok kimlikli homojen bir yer olarak, bir arada yaşama kültürüyle de kendi tarihini yazmıştır. Örfü hukukun hakim olduğu Dersim, ocak kültürünün hakim olduğu ve buralardan görevlendirilmiş pir, dedelerin itikat önderliğinden almış oldukları yetkiyle, Dersim'de yasama, yürütme ve yargı görevini icra ederek halk içinde haksızlığı, zorbalığı ve zalimliği geçit vermemişlerdi. Ayrıca yasama, yürütme ve yargı görevini icra edildiği yer, Cem divanlarıydı. Aynı zamanda feodal ilişkilerin ve aşiretlerin güçlü olduğu bir yerdir,Dersim.

Tabi bu durum, aşiretler arası çekişmeler, güçlünün güçsüz üzerine hakimiyeti,tüm toplumlarda olduğu gibi Dersimde etkisini göstermiştir. Dersimde bu çekişmelere rağmen ocak kültür, vahşi insani ilişkilerinin önüne geçmiştir. Dersim, Cumhuriyet döneminde 1950'lere kadar savcı ve hakim yüzü görmemiş ve adliye makamını kullanmamıştır. Günümüzde kısmen de olsa toplum içinde pir ve dedenin bir sorun karşısında söylemiş olduğu söz,yasa gibidir. Tarihsel geçmişi acılarla dolu olan Dersim,çok defa zulümler yaşamış, 37-38 soykırımı sonrasında dahi bir çıban olarak görülmüştür. Tarihe damgasını vurmuş Büyük milli reis (şef)'in şu sözleri "Dersim bir çıbandır, bu çıban yok edilmeli" 2014 yılında dahi mevcut iktidarın siyasi politikasıdır.

Yazımızın başından belirttiğimiz dersimin homojen yapısı, çok kimlikli yapısı,günümüzde de itikat yolu Alevilik felsefesinin,kendi içinde barındırdığı,demokrasi ve özgürlükçü ilkeleri, kardeşlik temellerini her şeye rağmen bozmamıştır. İtikat yolu Alevilik kızıl baş kültürü, tüm deformasyonlara rağmen bir yaşam felsefesi olarak,gelecek kuşakların bilincinde yerini almalıdır.

2014 yılı Mevcut siyasi iktidarın tüm çabalarına rağmen,asimilasyonun son halkası da Dersimlinin,mücadeleci kültürünü aşmış ve zihin bulanıklığı yaratmıştır. Bu zihin bulanıklığı, kendini aldatırcasına modernleşme adıyla,kabul görmüş,genç kuşakların bilincine yerleşmiştir. Dil ve İtikat Dersim'de çok hızlı bir şekilde asimilasyona,tabi olmuştur. Dersimli daha nitelikli bir mücadeleyle,memleket üzerinde oynanan oyunu bozabilir ve çok geç olmadan,bu rüyadan uyanmalıdır. Çok açıdır ki bir kuşak, çınar ağaçlarımız,dilimizin ve itikatımızın gerçek sahiplerini,kaybediyoruz ve bu kayıp sonrası daha samimi,nitel bir mücadele alanı yaratmazsak, bize kalan karanlık bir gelecektir.

2014 senesi, modern hayat hastalığı, yaratılan Almancı kültürü ve daha kötüsü 90'lı yıllar sonrası batı (İstanbul) hayranlığı,üzerinden oluşan kültürel bocalama, mevut siyasi iktidarların çabasıyla birleşince,asimilasyonda acıda olsa,asrın zirvesine ulaşmıştır. Kentli aydınlar,Anadolu'dan gelen göç dalgasının başta

www.arsivakurdi.org

İstanbul gibi metropol kültüründe yaratacağı kirlenmeyi,tartışa dursun,kentin birey üzerinde yaratığı kimlik bocalaması artmış,bir melez kültür yaratmış oldu. Planlanan da buydu, Cumhuriyet döneminde çıkartılan mecburi iskan yasaları, Doğu ve Güney Doğunun ıslah etme çalışmaları,bu gün Dersimde olduğu gibi meyvesini veriyor. Batıdan göçlerle Dersime nakledilen melez kültür, hedefine ulaşmış,yeni kuşak gençlik, aslını inkar eden ***(genelde metropol kentlerindeki 90 sonrası genç Dersimlilerin kimlik inkarı)*** *Dersim (Tunceli) kimliğini,sadece nüfus cüzdanında ki memleket ibaresi ile tanımlıyor.*

Mevcut siyasi iktidarlarının, Dersimde ki başarısını temelleri,90'lı yıllar ve özelde 94 köy boşaltmaları ile atıldı, böylece siyasi iktidarın hedeflediği Dil ve itikatta ki asimilasyonla, Dersim'de karanlık çağ,başlamış oldu.

Dersim'in nüfusu 1980 yılında 157 974 iken 2013 de 85 752 olmuştur. Bu yıllar arasında en yoğun göç,köy boşaltmaların olduğu 90'lı yıllardır. Meclis Araştırma Komisyonu'nun 14 Ocak 1998 tarihli raporuna göre Dersim'de 183 köy 823 mezradan zorunlu göç edilenlerin sayısı,yaklaşık olarak 40 bin 933 kişi.

94 yıllarında üretimden kopan Dersimli,İstanbul gibi metropol kentlerine,mecburi iskana tabi oldu ve gelecek kuşaklara taşınamayan,Dersim'li kimliği böylelikle,nüfus cüzdanındaki Tunceli memleket ibaresine dönüştü. Zorla göç ettirilen yaklaşık 40 bin 933 kişi için memleketten uzakta sürgünlük, ölüm gibiydi, memleketinde hayvanlarını ve tarlalarını bırakmış ***(3 kuruşa,haramzade Dersimli tüccara,rakı sofrasında meze oldu,göç edenlerin emeği.)*** *tek meslek ve zanaatları olan çiftçiliği geride bırakmış gurbette ne meslek biliyor nede sermaye var,ticaretle uğraşılsın...* ***(evet parası olan yaşamını kolaylaştırdı)*** *savruldu, en kötü işler, birahane ve tekelcilik Dersimlinin işi oldu,o saf yürek,metropol kültürüyle zehirlendi,kolay değil dersim için yaklaşık 40 bin 933 kişi,son 20 yılda bir çok değerimizi kaybettik, o dönem göç eden yaşlı nüfus yaşamını yitirdi,bir kuşak kayboldu, 94' te giden genç nüfus şu an 20 ile 30 yaş arası ve Dersim kültüründen uzak,metropol kültürüyle zehirlendi. Bu koca doldurulamaz boşluk yarattı hafızalarda, geri dönüşü olmayan göçlerden politikalar ürettik,yıllar sonra* ***"köyüne geri dön kampanyaları ile"*** *mağdur olan 40 bin 933 kişi geride virane köyler, zengin avukatlar ve 94 zenginleri, Örnekler artırıla bilinir... Dersimli ne dilini nede itikatını koruya bildi, merkez ve ilçelerde gençler dilini konuşmaz,unutmuş ama anlıyor. Yaşlılar Türkçeyle karışık anadilini konuşuyor. Dersim de kendi ana dilini öğrenmek için kursa gitmek utanç verici, yapacak bir şey yoksa da dilin,tekrar sosyal bir varlık gibi topluma karışması için bu haliyle dil kursları hayat memat meselesidir. Dersim,yazımızın başında çok kimlikli bir merkezdir demiştik. Dersim'de il, ilçe merkezleri ve köylerde "Zaza'ca ve Kürtçe" konuşuluyor, tabi buna itiraz edenler olabilirler "Zaza, Kürt değiliz Türk'üz" yada "Türk değiliz" yada "Dımıle-kırdaş - so be - here vere - kırmanç-kırmancike" konuşuyoruz diye çoğaltıla bilinir. "İnek dağa kaçmış dağda yanmış kül olmuş ve biz dağın yandığını bile bile ineği" arıyoruz. Hey Dersimli beyefendiler anadilimiz kayboluyor, bırakın dil yaşam bulsun,Dersim sokaklarında,kahvelerinde, tarlalarda köylerde,bangır bangır 30 sene önce olduğu gibi çocuklarımız,ana diliyle annesine acım desin,konuşsun,her taraf bayram olsun, anadil sosyal bir varlık gibi tekrar dersim dağlarında yankılansın, sora kavga edersin anadilin ismiyle alakalı,dilimizi mezarından kaldıracağız, üstüne toprak atanlara karşı mücadele edeceğiz,mevcut siyasi iktidara karşı anadilimizi savunacağız. Nedendir bilmem ama bir soru kafamı kurt gibi yiyor. Dersimde açılan Zaza'ca dil kursu için hoca bulunamıyormuş, çok tirajı komik vaka, hele de gerçekten hoca bulunamıyorsa bu daha da korkunçtur. Bu karanlık çağında gök kuşağımı Dersim'i kaybettim,pusulamı kaybettim-kaybettik-kaybediyoruz haberin var mıdır ey insan...!*

...bir kuşağı yok edebilirsiniz, evlerini kül edebilirsiniz, kültürünü ve yaşam alışkanlıklarını yok etmemişsen, bir şekilde geri gelmeye devam ederler. Eğer onların eserlerini, tarihini ve kültürünü yok ederseniz, o zaman Dersim'de-Mezopotamya'da insanlık hiç var olmamış olur. Dersimde pusulamız kayboluyor. İşte siyasi iktidar,1994'le Dersim'de başarısı yakalan planı buydu,Dersimliye pusulasını kaybettirmek.

www.arsivakurdi.org

Yıl 2013

BASIN VE KAMUOYUNA

Her yıl Ağustos ayında (bu yıl 50.nci Ulusal ve aynı zamanda 24.üncü Uluslararası olarak) Hacı Bektaş ilçemizde düzenlenen Hacı Bektaş Veli'yi anma etkinliklerinin bu yılki programında, Başbakan Yardımcısı Sn. Bekir BOZDAĞ'a 16.08.2013 tarihinde yapılan sözlü ve fiili saldırıyı üzüntü ile öğrenmiş bulunmaktayız.

Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri başta olmak üzere ülkemizi yaklaşık otuz yıldan beri etkileyen sosyal huzursuzluklara evrensel hukuk insan hakları-demokrasi çerçevesinde çözümün arandığı barışma ve yeniden kucaklaşma döneminde ve ayrıca Alevi vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlükleriyle ilgili sorunlarına çözümün bulunmaya çalışıldığı demokratikleşme paketinin duyurulduğu bugünlerde; sevgi ve hoşgörü diyarı, incinsen de incitme felsefesinin doğduğu, aslan ve ceylanın birbirlerine bir insan kucağı mesafesinde iken bile dost olmasını öğreten "Alevilik sevgi felsefesinin" nin mimarı **Büyük Hünkar**'ın dergahında; bir **CAN**'ı yuhalamayı, sloganlarla konuşmasına engel olmaya çalışmayı ve dahi filli saldırıya yeltenmeyi kınıyoruz, Aleviliğin sevgi ve hoşgörü felsefesiyle bağdaşmadığını ilan ediyoruz ve bu olayın provakatif bir olay olabileceği değerlendirmemizi kamuoyu ile saygıyla paylaşıyoruz. Tunceli, 16 Ağustos 2013.

İMZA SAHİPLERİ

Tunceli üniversitesi Alevilik uygulama ve araştırma merkezi

Tunceli cem evi, Elazığ cem evi, Çemişgezek kırklar cem evi, Pertek cem evi, Hozat cem evi, Hozat sarı saltık derneği, Mazgirt Şıh çoban cem evi, Ovacık koyun gölü kırklar cem evi

TAKTİR SİZ OKUYUCULARIN, İTİKAT ERENLERİ SİPER OLMUŞ BASIN AÇIKLAMASIYLA **bekir bozdağ'a**

Her şey netliğini yitirmiş, SAP VE SAMAN KARIŞMIŞ,yeni kültür... "hangi beden gömlek olursa olsun o gömlek cuk diye oturuyor, Dersim'de bedene... cellat aramaya gerek yok" özelde Dersim'de, karanlığı aydınlığa çıkaracak aydınlarımız ve bu halkın yiğit ve onurlu evlatlarıdır.

KENDİ DİLİMİZDE VE KÜLTÜRÜMÜZDE RÜYA GÖRENE KADAR, *Yolumuz Aydın Olsun...*

ZAZACA (DIMILİ)

Efendiyê Ma
Verê çêverê ağa u nê made, kavaxê şeriti
Sodır ustume ra, çêverê konaxu kiliti
Sandıqı estê tever, variat ser sıkıtı
Malê Begu kou ra mendo, sar ı berd dıtı
Bıray berdê Deruye'de resenura munutı
Haqo amano homete amano
Goçê bırau sonde kerdo rast marê gırano
Sımarı "pepug" bıro gılı sıvingura ronişo buano
Kami zoti da va "sımara qe az nêmano"
Onderê Kışle bıvêso verde oseno hiniyo
To dıma kam sêro cavê Vali paşa u bıdiyo
Bavo amano keko amano
Goçê Ağa u sonde kerd rast marê gırano
Vılê Iresk'e de lazı Zeynel Çacuş'i vengdano
Vana "Pıyêmı şiyo Kışle ha o hirê roziyo namo
Hak kenê sıma nêzonenê koutiyo"
Usuv Ağa vano "weleve merdunê torovo
Vosno qero ke Keul de kişiyo Bertal Efendiyo
Wendox vi, zondox vi, bıblılê cemaatu
Fequru ver qeseykerdine vekilê hometu"
Daê ammano kilê aman
Goçê Efendu sonde kerd rast marê gırano
Fermanê Ağa unê ma nêzonemê kami veto
Berdo dora destê Cemal Barut'i
Şiyo feteliyo dı taburu peyde kerdê ardı
Zuye Baybut'i zuye Kelkit'i
Amano Haq o amano
Hal hal niyo tora ayano (vatoğ: Sayê Qali-Usê Çerxê)

***

Bizim Efendimiz
Ağaların evleri önünde şeritlik kavak
Sabah uyandık kapılar kitli boş konak
Sandıklar dışarı atılmış tümü kırık
Hayvanlar dağda kaldı götüren sağdı
Kardeşler Dereovada örkenle biribirine bağlı
Tanrı aman, kullar göç geldi bize
Kardeşlerin gece göçü çöktü üstümüze
Pepuğ kuşu konsun saçağa derdine ötsün
Kim beddua etti ki sizden tek filiz kalmasın
Yanası Nazimiye'ye önünde akar bir çeşme
Senden sonra vali paşa ya kimler cevap versin
Baba aman bu güç geldi bize.
Ağaların gece göçü geldi bize
Iresk tepesinde Zeynel Çuvuş'un oğlu seslenir
Diyor "babam Nazimiye'ye gitti üç gündür gelmedi
Tanrı aşkına bilmiyor musun babam nerdedir?"
Yusuf Ağa diyor toprak ölülerin üstüne
Bizden yukarı öldürülen kara koç Bertal Efendi
Okuyandı bilendi cemaatların bülbülü
Fakirler adına konuşur halkın bulunmaz dili
Anneciğim cancağım zor bize
Efendilerin gece göçü çöktü üstümüze
Ağalarımın fermanını bilmem kim çıkardı
Götürüp zalim Cemal Barut'un eline verdi
Gitmiş dolaşmış,iki tabur getirdi
Biri Bayburt'i biri Kelkit'i

www.dersivakurdi.org

ersim Doğa Koruma Gönüllüler

DERSİM'DE MADEN VE HES
İÇİN YAPILAN YOLLAR

MUNZUR
15
MUNZUR

MUNZUR BÊWAYIR NÎYO
MUNZUR SAHİPSİZ DEĞİLDİR

ARAJ, HES VE ALTIN MADENİ ÖLDÜRÜR !
UĞUN SAHİP ÇIKMAZSAN YARIN ÇOK GEÇ OLACAK.

FEN DERSİM'E GÜZEL GEÇEN ANILARINIZ BIRAK
ÇÖPLERİNİZİ DEĞİL.
UNZUR ONURDUR KİRLETMEYİNİZ
TFEN DOĞANIZI KİRLETMEYİNİZ.

BARAJ PROJELERİ İPTAL EDİLSİN

DERSİM'de MADEN İŞLETMECİLİĞİ NE

BARAJLARA VE HES,'lere

NEDEN KARŞI ÇIKMALIYIZ...!

Ovacık'ın Biçin, Cevizlidere, Kızılveran, Kızılçayır, Birman ve çivar köylerinde başlayan maden arama ve sondajlama faaliyetleri son hızla devam etmektedir, geçen günlerde Hanuşagı, Cevizlidere, Topuzlu gibi köylere gelen Şirket yöneticileri çalışacak personel talebinde bulunmuş ve bundan da anlaşılacağı üzere tesis kurma/işletme aşamasına gelinmiştir.

Dersim' in büyük bir bölümü AKP hükümeti tarafından çıkarılan yasalarla uluslararası maden firması olan Rio-Tinto ve yerli uzantılarına/işbirlikçilerine bırakılmıştır. Rio-Tinto Şirketine karşı hiçbir olumlu beyanat veya hissiyat taşınamaz çünkü; Afyon ve eroin satışı ile para kazanan, ILO(Uluslararası Çalışma Örgütü) sözleşmesine hiçbir zaman uymayan, çocuk işçi çalıştıran, Irkçı-faşizan hükümetlere verdiği destek ile savaşları körükleyen ve çevreye verdiği felaketlerle anılan bir firmadır. *Ülkemizde; Balya/Balıkesir, Eşme/Uşak,Tavşanlı/Kütahya, İliç/Erzincan gibi yörelerde Altın, Bakır, Bor, Krom, gibi madenleri çıkarırken Siyanür ve Arsenik gibi zehirli kimyasalları doğaya yaymakta, geri dönülemez çevre felaketlerine neden olmaktadır.

*İçtiğimiz suyun, soluduğumuz havanın zehirlenmemesi için maden şirketlerinin bölgeyi terk etmesi Olmazsa olmazımızdır. Bölgemizin Doğal güzelliklerinden olan, su kaynakları, bitki örtüsü, canlı çeşitliliği, Dağlar ve bizi, biz eden köklerimiz/inançlarımız tehlike altındadır. Bu sebeple;*Davalar açılıp, Hukuk mücadelesine başlanmalı, Mahkeme kararları ile de İnsan ve Çevre sağlığına verdiği zarar tescil edilmeli, * Çevreye duyarlı olan her kesim ve birey ile ortaklaşma sağlanıp, Şirketin yöremizdeki faaliyetleri engellenmeli *Köylüler tarafından bu Şirkete arazi/tarla gibi taşınmazlarının satışı yapılmamalı, geçmişte satılanlar hileli satış/çevre sağlığı gibi gerekçelerle satışın iptali davası açılmalı *Rio Tinto ve uzantılarının ayrıca yöremizdeki işlerini yapan köylülerimizin: yeme-içme gibi insanı gereksinmeleri de dahil olmak üzere, barınma, giyinme gibi ihtiyaçları karşılanmamalıdır.

*Maden arama ve çıkartma bölgesindeki köylerimize acilen geri dönüş sağlanmalı (gerekirse İMECE usulü gibi evler onarılıp yaşanabilir duruma getirilmeli) imansızlaştırmanın önünü geçilmelidir. *Köysel Dönüşüm adı altında başlatılan rant, talan ve köyleri(insanları) belirlenen alanlarda toplama projeleri boşa çıkarmalıyız. 65100m2 arası ev sahibi olacağım diye borçlanıp köyünü, tarlanı/arazini terk etme. Köysel Dönüşüm Projesinin ana sebebi: İnsanımız Doğa katliamına karşı direngenliğinin kırılması ve Dağlarımızın Ovalarımız, Sularımız ve Kutsal Yerlerimiz Yok edilirken seyirci kalmamızı sağlamaktır.

www.dersimkurul.org

Düşmana inat başarabiliriz.

Baraj, HES ve doğanın talanını yaratan madenciliğe karşı tavır alırsak, başarı sağlanır. Bu başarıya salt siyasi sloganlarla değil, zengin kültürel, sanatsal, felsefi üretim ile karşı duruş geliştirebilirsek, halkın aydınlanmasına ve yaşanan sorunlara karşı, bilinç sıçramasına katkı suna biliriz. Baraj, HES ve doğanın talanını yaratan madenciliğe karşı, sanatsal, kültürel bir karşı tutum ve üretim gereklidir

Barajlar, yapay sulama , tarıma genetik müdahale ve endüstriyel ilaçlama vb. modernist araç ve yöntemlerle Dersim kent ve kırlarında geliştirilen kapitalizm, sadece Dersimi değil tüm Mezopotamya'daki uygarlıkları, zenginlikleri (tarihin tanıklarını) sular altına gömüyor. Birkaç bin yıllık uygarlık tarihi, 50-60 yıllık ömrü bulunan barajlar siyasetine feda ediliyor.

Halkın yerel zenginliklerini eriten ve yok eden, sanayi uygarlığının, ta kendisidir.

Mevcut iktidarları ilgilendiren, ne eski uygarlıklardır. Ne de gelecek birkaç bin yıldır.

Amaç ülkenin yer altı yer üstü zenginliklerini bencil çıkarları doğrultusunda sömürerek, tüketmek, posasını çıkartmaktır.

İşte Dersim'de 1974'te tamamlanan Keban barajı ile HES, Baraj ve madencilik serüveni de başlamış oldu. Keban barajının üzerinden 40 yıl geçmesine rağmen yaşlanmanın, işlevsizleşmenin, sinyallerini vermeye başladı.

Türk ve Kürt sermaye ağaları yabancı sermaye ile geliştirdikleri modernist sanayileşme ilişkisi doğa ve çevreyi yok etmeye devam ediyor. Şu bilinmelidir ki, teknolojik kullanımın kendisine değil, teknolojinin egemen (zengin para babaları-sermaye) sınıfın çıkarları doğrultusunda, doğa ve çevreyi tahrip eden kullanımına karşı tutum alan şiddetle buna karşı olan, neler istediğini bilen bir bilinç yaratılmasına ihtiyaç vardır.

Doğa çevreye despot ve hükümran değil... Halkına ve doğasına barışık, kavrayıcı bir yaklaşımla şarttır. Para babalarının (sermayenin) Dersim dahilinde Mezopotamya ve ülke genelinde geliştirdiği HES, Baraj ve akabinde siyanürlü ve siyanür-süz maden siyaseti, tüketen (posasını çıkartan), Doğa düşmanı, sömürücü yöneliş durdurulmalıdır. Doğa talanının şimdiden yol açtığı kirliliğe özelde Dersim'de yığınları aydınlatan ve nihai çözüm için ülke genelindeki baraj ve HES platformları ile buluşarak, bunun alt yapısını oluşturacak, yerel dinamiklerle, dur demek zorundayız.

Mücadeleyi daha somutlaştırmak ve yeniden doğaya (doğacı felsefeye) dönmek, doğayla barışık sanat, felsefe ve siyaset geliştirmek gerekiyor. İnsan ve doğanın organik birlik içinde olduğu örneği, sınıfların, özel mülkiyetin olmadığı devletsiz komünal toplumlarda görürüz. Doğa ile iç içe, kardeşçe yaşam ve ilişkilerin çağdaşça kavrayışını geliştirecek bir aydınlanma, yönelişi şarttır.

Bunun için HES, barajlar ve doğayı yok etme babında yapılan madenciliğe dur demek için başta Keban barajından bugüne her şeyi yeniden kavramak ve yeniden adlandırmak, doğaya yüzümüzü dönerek yeni rotamızı çizmemiz gerekir. Bunun için her şeyi sorgulayacağız, sorgulamalıyız.

Mevcut dönemde, halka bağırıp, fırça atmak yerine, zihin bulanıklarımızı ortadan kaldırarak, yeni araçlarla HES, barajlar ve siyanürlü maden ve doğa hırsızlarına karşı, durma sürecidir. Güçlü rüzgara ihtiyacımız var. Sermayenin, Dersim'de dikmiş olduğu (aldatma ve zihin bulandıran) ağacı söküp atacağız. Dersim'de sararmış bütün yaprakları dökeceğiz, sağlam adımlarla yeniden geçmiş kazanımlar üzerinden, yeniden tomurcuklanmanın önünü açarak, yeni fidanlar için mücadele toprağını uygun hale getirecek, bir rüzgar geliştirmeliyiz. Mücadeleyi daha somutlaştırmak ve yeniden doğaya (doğacı felsefeye) dönmek, doğayla barışık sanat, felsefe ve siyaset geliştirmek gerekiyor. İnsan ve doğanın organik birliğini olmazsa olmaz beraberliğini sanat ve edebiyatla nakşetmek devrimci, demokrat aydın ve sanatçımızın görevidir. Bütün mücadeleler sanat ve edebiyatla mıh gibi çakılır.

www.arsivakurdi.org

Festival ve Dersim

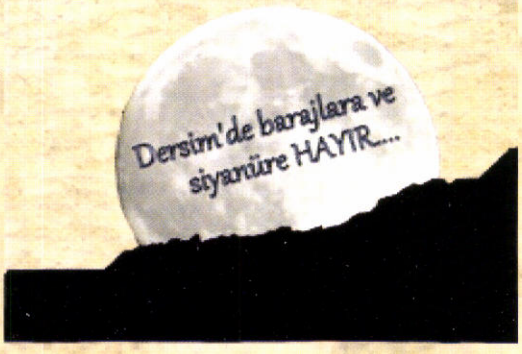

Munzur Kültür ve Doğa Festivali OHAL yılları sonunda, büyük bir emeğin ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bu gergin (OHAL) ortamıyla sürekli gündemde olan topraklarda binlerce insanı bir araya getiren Munzur Kültür ve Doğa Festivali'ni büyük emek ve çabaların ürünü olarak festival örgütlemesi başarıldı.

Dersim'de bu yıl 31 Temmuz – 3 Ağustos tarihleri arasında memleketin de KALAN insanlarımız ile gurbette, demirden gömlek giydirilmiş, insanlarımızın, buluştuğu, 14. Munzur kültür ve doğa festivalini olumlu ve olumsuz yönleri ile geride bıraktık, bu yazımda objektif bir perspektif içerisinde değerlendirmeye çalışacağım. Festivali özelde Dersimlinin genelde ise tüm demokrasi ve siyasi güçlerinin büyük bir istekle beklediği, bir etkinlik olması nedeniyle, Dersimli açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Hatırlatalım ki, tek başına festival mevcut siyasi ve demokrasi güçlerinin kendi propaganda çalışmalarının yapıldığı bir araç ve alan değildir.

Yapılan öncül çalışmalar dahilinde artı eksi tüm deneyimleri ile koca 14 Festival geride bırakıldı. Festivale dar gurup çıkarlarını amaçlayan bir siyasî misyon yüklememek gerekiyor. Bu sadece festivalin amacını yitirmesini kolaylaştırır. Festival özünde tüm kesimleri sarıp sarmalayacak vç Dersim'de yaşanan sorunların çözüm temelin de bütünleştirecek bir siyasî perspektiftir.

14. Festival afişimiz, temsilen güneşe semah dönen bir kadın ve dilimiz, kültürümüz, kimliğimiz ve inancımızın adı Dersim,

Festival için güzel bir tema ve slogan… ilk bakışta festival içeriğini anlatır düşüncesi kafada şekil buluyor.Festival sonrasında kişilere sorulan bir kaç soruyu aktarmak istiyorum.
Festival nasıl geçti sizin açınızdan?
- Kısaca katılımcı ve coşkulu geçti.

Festivalde hangi etkinliklere daha çok katılım sağladınız? -Konserler

"Festivali nitelik ve içerik olarak doyurucu bulamadık, her yıl aynı konular ve ilk festivaller sanırım daha nitelikliydi o deneyimler ve kazanımlar üzerinden sorunlara karşı daha sağlam taşlarla örülü bir set çekile bilinirdi,"

yıllar geçiyor bir kuşak yitip gidiyor.

… sorunlar devam ediyor. Ama daha nitelikli, yerinde ve alanında çalıştaylar, yapılmalıdır. Örnek, forum konusu köy boşaltmaları ve sene 94 ise o form-panel çalışmaları, boşaltılan köylerde daha profesyonel olmalıdır. Forum ve panel HES ve barajlar ile ilgili ise çalıştay alanı, Sanat sokağı yada konferans salonları değil, çalıştaylar HES ve barajların yanı başına taşımalı ve niteliksel olarak bir alan çalışmasına dönüştürülmelidir. Tarih 3 Ağustos, yer Sanat sokağı, panelistler haykırıyor, TV ve radyo programları yaptık, gazetelerde haberler çıktı ve çağrıda bulunduk gibi gibi… protesto için kimse gelmedi. (HES, baraj ve maden sağalarına, katılım 100 kişiyi bulmadı. veryansın ve fırça) E panele de 100 kişi katılıyor. Protestoların örgütlenmesi, için tek başına Gazete, TV, radyo, programı yetmiyormuş. Ey Sanat sokağında haykıranlar, daha nitelikli, sokak-sokak, mahalle-mahalle ve sorun çözülene kadar sağlam bir bilinç aşılanmalıdır. Bu çalışma, devamlı çeliği döver gibi inatla yapılmalıdır. (Her doğa talanının, karşısında top yekun durana kadar…) Sistem anlamalıdır, birlik ve beraberliğimizden rahatsız olmalıdır. Ve o kadar kolay birkaç panelle, şiir dinletisi ile konserle geçiştirmeyelim, tek başına **Varvara** gösterisi bu halkın kültürünü ve öfkesini mücadeleye dönüştürmüyor,

Ovacık'ta yada başka ilçemizde konser alanında ajite bir dille deşarj olurcasına haykırmak ve kitleyi gaza getirmekle de olmuyor. "ey sanatçı dostum-dostlarım" bu halk ecdadını ceddini tanır neler yaptığını bilir.

Kaçıncı festival, hatırlamıyorum ama belirtmem gereken bir dip not;

Moğollar gurubundan Cahit Berkay anlatmıştı, "hiç unutmam Anadolu turnesini bitirmiş yorgun-argın İstanbul'a dönüyoruz. Haber aldık Harbiye açık havada konserde sahne alacağız, bir kere dönüşü yok çıkacağız, yorgunda olsak sahne alacağız, sanatçı sahnede ölür ve İstanbul'a vardık. Biz dinlenmeden repertuvar çalışmalarına başladık kan ter içinde, sahne günü bizden önce çıkanlara baktık. Ajite ve slogansı bir dil sahnesi ile karşıda kitle çoşmuş, şaşkınlıkla kendi aramızda bu muydu sanat-sanatçı olmak, ve çıktık sazımızı çaldık, sözümüzü söyledik ve kitleyi selamlayıp sahneden indik".

Munzur'da ve Dersim'de Barajlara, HES ve Siyanürle altın aranmasına Hayır!

Dersim halkından özgün uzak bir programa sahip olmamalıdır. Festival Dersim halkının dokusuna, kültürüne uygun olmalıdır ve gerçekten ***14. Festival afişimizde olduğu gibi " temsilen güneşe semah dönen bir kadın" ve dilimiz, kültürümüz, kimliğimiz ve inancımızın adı Dersimdir.*** Bu düşünce pratik olarak alada, meydanda halkla pratikte buluşmalıdır. Festivalin adına yakışan budur.

Festival için hazırlanan programlar halkın ihtiyaçlarına ve taleplerine cevap verecek nitelikte olmalıdır. Her yapılan yeni festival teoride ve pratikte Dersimlinin ana dilinin, İtikatının ve kültürel dokusunun olgunlaşarak ve evrimleşerek gelecek kuşaklara aktarılması, bir görev olarak düşünülmelidir. Yapılacak bu çalışmalar üzerinden…

Festival mevcut siyasi ve demokrasi güçlerinin kendi propaganda çalışmalarının yapıldığı bir araç ve alan halini alacaktır. Başarıda budur. Bunun üzerinden Dersimli, gelecek kuşaklara mücadele kültürünü taşıyacaktır.

14. Festival afişimiz, temsilen güneşe semah dönen bir kadın… dilimiz, kültürümüz, kimliğimiz ve inancımızın adı Dersim, güzel bir tema ve slogan…

Bu sloganın ve temanın içeriği somut anlamda festival alanına top yekun yansımamasının sebebi imzalanan **"Munzur Festivali Taahhütnamesi"** midir?

Hatırlarsınız, 2003 senesinde 4.sü düzenlenen festival için de **"Munzur Festivali Taahhütnamesi"** adı altında valilik ile Tunceli belediye yönetimi arasında 17 maddelik taahhütnamede, festivalin taşıdığı gerginliği hissettiriyordu.

Taahhütnamedeki bazı maddeler şöyle: Festival komitesince provokatörlere karşı müdahale timi oluşturulacak.
Stat içindeki olaylara bu ekipler anında müdahale edecek, ekipler arasında yer alan beş kişinin cep telefon numaraları ve diğer bilgileri Emniyet Müdürlüğü'ne verilecek. Program sunucuları halkı tahrik ve provoke etmemesi hususunda uyarılacak ve tansiyonun düşük tutulması sağlanacak. Atatürk stadyumu ve program yapılacak yerlere büyük boy Atatürk posteri dışında hiçbir pankart, afiş vs. asılmayacak. Festivalin başından sonuna kadar tüm etkinliklerin festival komitesi tarafından kesintisiz video çekimi sağlanacak ve ilgili makamlar istediğinde verilmek üzere hazır tutulacak. Açık hava oyunlarının metinleri programdan en geç 48 saat önce Emniyete sunulacak.

Bu şekilde devam eden 17 maddelik taahhütname, aslında başarılabiliyorsa; festivalin yapılmaması için bir girişimin, başarılamıyorsa da en azından festivalin kendi öz değerini yitirmesine yönelik bir çabanın göstergesidir.

Festival katılımcı ve coşkulu geçmesinin yanında, yörenin Dersim'in öz kültürel dokusunu, politik ve bilimsel

olarak sanat, kültür, estetik ve etik bütünselliği alanlarında kitlelere anlamlı bir katkı yapacak düzeyde olması, en büyük beklentimdir. ilki düzenlenen Munzur Festivali, her yıl yaşanan gerginliklere ve tüm iptal etme çabalarına rağmen bugünlere gelmeyi başardı.

Munzur Festivali; genel geçer kültür ve sanat etkinliğinden öte, Dersim'in tarihini, kültürünü, dilini ve coğrafyasını korumak adına, en fazla sahiplenmesi gereken,bir etkinlik haline dönüştürülmelidir. Bu nedenle çok fazla önemsenmelidir. Son yıllarda düzenlenen Munzur Kültür ve Doğa Festivallerine baktığımızda, ilk festivallere göre,kendi amacını yitirmiş ve farklı amaçlara hizmet eder, içi boşaltılmış bir hale gelmiş olduğunu görmekteyiz. Oysa ki festival; Dersim coğrafyasında yaşanan zulüm, yakılan köyler, zorla göç ettirilen aileler, her gün yaşanan çatışmalar, ambargo, aramalar… vb. gibi durumların ortadan kaldırılmasına ve yaşanan bu olumsuzlukların ülkemiz emekçi halklarına ve dünya kamuoyuna yansıtılmasına yönelik organize edilmişti.

HATIRLAMALIYIZ ki...

Festival planlaması 1997 yılında, Dersim derneklerinin, devrimcilerin ve demokratların planladığı ve 1998 yılında ilk pratiği "tatilini Dersim'de geçir kampanyası" idi. Sene 1999'a gelindiğinde festivalin ilk tohumlar atılmıştı ve festivalin yasal başvurusu kabul edilmedi. Dersimli kurumlarıyla vazgeçmeden, 2000 yılında yasal izin alınarak festivalin birincisi gerçekleştirdi. Munzur doğa ve kültür festivalini inşa eden sebepler

1. Dersim coğrafyası etrafındaki ablukanın kırılması,

2.Dersim'de yaşanan zorunlu göç-sürgün , gıda ambargosu, yasak bölgeler, askerinin orman yakması,

3. Yasaklı ana dilimiz ve kültürümüzdü.

Munzur Kültür ve Doğa Festivali düzenlenmeye başlandı. Festival ile Dersim'de yaşanan bu sorunlar karşısında birlik ve beraberliği kamçılanacak, ayrıca coşku ve ortak amaç güdülerek birlikte mücadele kültürü, gelecek kuşaklara aktarılacaktı. Munzur Festivali ile planlayıcı ve tertip komitesinde görev alacak kurum temsilcilerine, aktivistlere ve akademisyenlere ağır sorumluluklar düşmüştür. Yani festivalle ilimiz de yaşanan zulmü Dünya emekçilerini yaşamış olduğu zulümle birleştirerek sahip olduğu doğa ve kültürünü dünya halklarına tanıtmaktı ve duyurmaktır. Sorunlara karşı Yapılacak mücadele ve yöntemlere elbette sistem tarafından, engel ve yasaklar yöneltilecektir..

OHAL yıllarının yaşandığı Dersim'de yıllardır devletin planladığı insansız-laştırma politikası, kısmen de olsa sonucuna ulaştı.

Sorunlar bitmiyor, bitmeyecekte, Dersim'in bir kalkınma sorunu var. İşsizlik sorunu var. Her şeyden önemlisi göç sorunu var. Yoksulluk sorunu var. Dersim toplumu ÜRETMEYEN bir toplum haline dönüştürüldü.

Bu güne kadar 14 festival yapıldı. Ardı arkası kesilmeyen paneller ve tartışmalar yaşandı. "Munzur Barış İçin Aksın", "Barajlara Hayır", "Kültürümüz Yok edilemez" sloganları hâlâ kulaklarımızda çınlıyor. Geçtiğimiz yıl yapılan 13. Munzur Kültür ve Doğa Festivali için yapılan çalışmalara bakarsak gündem yine aynı. Dersim ve Dersim'in sorunları için söylenenler hep aynı. Yapılanlar ise neredeyse hiç! Çünkü bu güne baktığımızda yoksulluk, göç ve işsizlik önceki yıllara göre artarak devam ediyor. Kültürel sorunlar katlanarak çoğalıyor. Bu da çoğunluğun çok konuşup pratikte hiç bir şey yapmadığının açık bir göstergesi oluyor. Yılda bir kez bu topraklara gelip sorun tarif etmek, sorunları çözmeye yetmiyor. Bu coğrafyada yaşayarak, düşündüklerimizi pratikte de uygulamak gerekiyor. Yereldeki sorunları ancak "yerelde yaşamaya karar vermiş" insanlar çözebilirler. Sadece festival zamanı Dersim'e gelen binlerce kişi Dersim'e olan duyarlılıklarını gittikleri memleketlere taşımalıdırlar. Göçün, işsizliğin, yoksullaşmanın ve asimilasyonun karşısındaki çabalar ancak mücadelelerle aşılır. Dersim'de ki sürece ilerici müdahaleleriyle taraf olan inisiyatifleri organik bağla ilişki de olduğumuz kurum ve araçlarımızla örgütlemek zorundayız. 15. Munzur Doğa ve kültür festivali, edebi ve sanatsal ürünlerin zirve yaptığı bilinçle, birlik ve dayanışmaları güçlendirmek vede örgütlemekten geçecektir.

www.arsvaKuali.org

"Eğer yaşamlarımızı çocuklarımızda sürdürebilirsek, ölüm bizim için bir son değildir. Onlar bizdir artık; bedenlerimizse yaşam ağacındaki, solgun yapraklardır sadece."

Masalsız, Çocuk olmak...

Çocuk çocukluğunu çocuksu bir şekilde çocukça yaşama hakkına sahiptir.

Çocuklarımıza rüyalarını geri verelim

"Bir varmış, bir yokmuş" "Evvel zaman içinde, kalbur zaman içinde" diyerek bir masal anlata bilirim ama önce masal ve çocuk ilişkisine nedir? Sorusuna cevap arayalım.

Masallar, çocukların sözlü kültürüne adım atmalarını kolaylaştırır, dilin mantığını kavratır, hayal gücünü zenginleştirir, eşyalar, nesneler arası ilişkileri sezer, vb pek çok ilişkiyi kavrama, mukayese edip öğrenmesini katkı sağlar. Masallar, çocuğun evrendeki konumunu kavramasıyla ilgili kendine özgü bilinç kazanmasına da katkı bulunurlar.

"Evvel zaman içinde, kalbur zaman içinde" "Bir varmış, bir yokmuş" ile başlayan bir masal, önce zaman ilişkisine gönderme yapar. Zaman ve mekan boyutlarını vurgulayan bu yapı içinde çocuk, dilin bu yapısal taklidini kavrayacak temel bir bilinç geliştirir. Masalın hep anlatılmasını ister çocuk, hatta anlatıcı bazı ayrıntıları es geçse de iyi dinleyici olan çocuk, anlatıma müdahale eder, her defasında yetişkinden aynı şekilde anlatmasını ister. Çocukta, bu istek ileride kural dışına çıkılmasına da izin vermeyen, bir bilinç gelişir. Masal bu şekli ile toplum üyesi olma bilincinin temelli konusunda çocuk bilincinin gelişimine katık sağlar ve topluma mensup olma duygusu da filizlenmiş olur.

Masallar kültürel bir üründür. Masalı olmayan bir kültür düşünülemez, anlatılan masallar çocukta psikolojik gelişimi güçlendirir. Aynı zamanda bilimsel düşüncenin ilk temellerinin gelişimi çocukta masallarla başlar. Masal dinleyen çocuk toplumla bütünleşme, yaşantısını geliştirme temeli bulur. Bu temel çocuğun kişiliksel gelişiminin de önünü açmış olur.

Masal dinleyen çocuk, masalı dinlerken kendi içsel durumu ve çevresi hakkında bilgi toplar, dinlediği masalın kahramanlarını ve yakınındakileri mukayese etme yeteneği ile masal çevresini kavramasına sebeptir. Masala verilen anlama göre, her çocuğun masaldan etkilenmesin de, bireysel bir çeşitlilik söz konusudur. Tek başına masal yerli kültürlere ait bir özelik değildir, tüm insanlığa ait genel bir niteliktir. Çocuk masal yolu ile kültüre özgü bazı davranışların ip uçlarını da öğrenir. Çocuğun toplumsal algısının içeriğinin oluşturulmasında masalların çok ayrı bir yeri vardır. Değişik algılar ile gelecek yaşamının gelişiminde, alışkanlıklar kazanılması açısından, masal önemlidir. Masal çocuk bilincine toplum içinde sosyalleşmenin ilk adımlarının filizlenmesini de sağlar. Masalın başlangıç ve bitişinde verilen hükümler çocuğun mantığında şekillenmesi ile etkin hale gelir, buda çocuk çevresiyle sosyalleşirken karşılaştırmalar yapmasına katkı sunar, kendisi ile ilişkilendirir, tutarlılıkları ve tutarsızlıkları keşfetme heyecanını tadar. Masalla yaşadığı heyecanları nasıl ifade edeceğinin, ilk tohumları da atılmış olur ve öğrenme bilinci sürekliliik kazanır.

www.arsivakurdi.org

Unutulmamalıdır ki... çocukta kısıtlı zihinsel beceriler, masal yolu ile gelişir. Çocuk farklı durumlarda çelişkileri, tutarsızlıklar karşısında hoşgörüyü, olaylar arasında ki duygusal yumuşama ve sertlikler arasında ki uyumu ve buna benzer kişiliği geliştirecek bilincin ilk tohumları da masallarla başlar.

Çocuk, masaldaki olaylar ve kahramanların davranışlarına dikkat eder, bu davranışlar hakkında bilincini yönlendirir. Anlatımlar üzerinden zeki ve duygusal davranışlar ile kendi içinde kıyaslamalar yapar.

Masal yolu ile çocuk ilişki farklılıkları ve benzerlikler üzerinden zihinsel becerilerini geliştirir. Ayrıca masalın, bilincin gelişiminde, yaratmış olduğu zemin üzerinden, yaşayacağı ailenin ve toplumun, sosyal bir parçası olur. Çocuk masaldaki olaylar ve kahramanlar arasındaki ilişkiyi kavrar ve sosyal hayattaki davranışları için kullanır ve de aile ve toplum içinde insanların davranışları ile kıyaslar, bunun temellerinin oluşmasına zemin hazırlar. Böylece çocuk hangi durumlarda aşırılıkların, risklerin faydalı yada zararlı olacağı konusunda izleyeceği yolu belirlemesinde rehber olur.

Masal dinlerken çocuk, öğrendiği algı ve düşünme tarzları ile edindiği deneyim, yaşıtları ile olan ilişkileri üzerinden, zihnindeki imgeler ve hayaller ile dış gerçekliği, birbirinden nasıl ayırt edebileceğine dair, yaşantıları bu yolla denemiş olur. Masallardaki farklı kişilerin ilişkileri ve çeşitliliği çocukta, zihinsel olarak karşılaştırma becerisini de geliştirir. Çocuk insan ilişkilerinde şükran ve intikam duygularını ayırmayı, yaşanmış kültüre göre öğrenmiş olur. Çocuk her masalla kültür içi değişkenliği de hisseder. Çocukta, kültürel geleneğin insani ve ahlaki değerlerine yada kendi toplumundaki insanlara karşı, nasıl uyum göstereceğine dair, ilk deneyimin tohumları da böylece filizlenir. Çocuk bilincinin gelişiminde bu kadar etkili olan masallar, insanlarımızın kültürü ve kişilik birleştirici içerikte sade ve saf olmalıdır. Çocuklar geçmişte dinlemiş oldukları masallar içindeki olaylara odaklanmayı, öğrendikten sonra, şimdi ve geleceğe de odaklanmanın önemini de kavramaya başlayacaklardır. İnsanlara, sevgi ve bağlılık, masallarda ki nitelikleriyle, kültürel olarak ilişkilendirilip, anlamlandırıldığından, masallarda çocuk, bu öğretilerin ifade karşılıklarını da öğrenir, masallar öğretici araçlardır. Masalla öğrenen Çocuk ve gelişen bilinci, masalları yaşamlarına kopyalayan, bir fotokopi makinesi değildir. O masalın bileşenlerini çözümleme bilinci ile başkalarıyla ilişkide olan, masaldaki bilgileri kendisine göre değişime uğratan biridir. Tekrar anlatılan her masal yeni bir pencere açar algıda, çocuk büyürken, masaldaki anlatım, gerçekte yaşadığı her anla birleşir, ve bilince kodlanır. Çocuk anlatılan her farklı masalla, yeni kıyaslamalar ve mukayese sanatının yaşamda ilk izlerini de taze-saf beynine kodlamıştır. Mezopotamya'nın çocukları masalsız, büyümemeli, Dersimin çocukları, kültürünü, atalarını ve atalarının yaşam alışkanlıklarını masalları ile kolay öğrenirler. Masallı gereksiz görmek, gelecek kuşaklar yani geleceğimizi gereksiz görmekle eşdeğerdir. Bu geleceğe kötülüktür. Dersim'de, Mezopotamya'da yaşanılanları, masallar yolu ile geleceğe, çocuklarımıza, anlatmanın en gerçekçi yöntemidir. Bu gerçek, çocukta sağlıklı bir birey, toplumuyla barışık ve yaşadığı sorunlar karşısında, toplumuyla beraber atacağı duruşunda ilk adımlarıdır.

Haydi Masal okumaya,

.... Misyonerler Eskimolar'a gelmeden önce 5-6 yaşındaki çocuklar 7-8 kuşak önceki kabilelerin destanlarını, soy kütüklerini, tarihlerini, yaşam alışkanlıklarını ezbere, en ince ayrıntılarına kadar hafızalarında tutuyorlardı. Misyonerler geldiler ve yerliler yazılı metinlerle muhatap olduktan sonra artık tarihlerinden hiçbir şey hatırlamıyorlardı. İlk ve sonrası yoğunlaşan yozlaşma, yabancılaşma böylece başladı ve devam etti...

ANADOLU ÇOCUKLARI

Sokakları yırtık Pabuçlarıyla ezen çocuktur hayat. Bayramların filtre malzemesidir çocuk. Mutluluk, avcuna iliştiren bozuk para kadar yakındır onlara bütün savaşların ilk hedefidir onlar.'' Paran kadar oku'' devrin cahil kalmışlardır aynı zamanda. Kahvehaneleri dolduracak birer işsiz adayıdır her biri. Zengin düşleri olan, yoksul Anadolu çocukları. Düzen muhalifi, çöp mağduru, parmaklıklar ardıdır taşkın sabırları. Telden arabaları, rüzgârda uçurtmalarını yarıştıran, kazananı da kaybedeni de rahminde taşıyan dünya ana evlatları, gelecek sizleri bekliyor, eli sopalı. Varlığınız dünya varlığına armağan olsun, çekirdekten milliyetçiliği aşılayana inat.

BEN BU ÇOCUĞUN VELİ'SİYİM

Ben bu çocuğun velisiyim. Güvercin beslerdi önceleri, yüreğin yüreği kanatlanırdı görürdüm. Kara lastik pabuçları çok sever, hep giyerdi, Birbirine küs iki insanı seyreder, anlam veremezdi. Öğretmenlerin gözdesiydi. Gece geçen uçakları seyrederdi uzun uzun. Pilot olmak isterdi. Neden diye sorulduğunda susardı. Gözü hep yükseklerdeydi. İyi olan her şeyin hizmetindeydi. Evet, ben bu çocuğun velisiyim gurur duyuyordum çocuğumla. Artık çocuğum güvercin avlıyor, yüreğin kanatlarını kafese koyuyor rengârenk düşleri mat bir hal alıyor. Marka ayakkabı giymediği için kendini buraya ait hissediyor. Anlaşılıyor ki çocuk, narkotik hayatın pençesine düşmüş. Hiçbir zaman dinmeyecek acılarımız, göğsünde ve kollarındaki kesik izleri de duruyor. Gözü yükseklerden bir anda yerlere düşüyor, bakışları ağır yaralanıyor ben bu çocuğun velisiyim. Kültürüne yabancılaşmış, sistemin yozlaştırdığı bu çocuğun velisi benim...

Dersim Yöresel yemek tarifleri...

Babıko;

Malzemeler

1kilo un (köy unu tercihtir) 6 yumurta, 3 su bardağı süt, yeterince tuz ve un kıvamına göre su

Hazırlanışı: Tüm malzemeler karıştırılıp, hamur kıvamına gelene kadar yoğrulur. Bir tepsi şekline gelene kadar iki el ile açılır. Fırında yapılmak istendiğinde üzerine bir yumurta sarısı sürülür, bir saat fırında pişmeye bırakılır.

Yöresel olarak yapılmak istendiğinde, ocakta büyük bir ateş yakılarak köz elde edilir, ekmek sacının içi temizlenir, elde edilen köz ocakta bir kenara koyulur, gömbenin ocakta pişmesi için konulacağı yer temizlenir. Daha sonra gömbenin hamuru ocakta temizlenen yere konulur, üzerine ekmek sacı kapatılıp, pişmesi için hazırlanmış közle, sacın üzeri kapatılırBu şekilde g ömbe yarım saat pişmeye bırakılır. Yarım saat sonra pişmiş olan gömbemiz ocaktan alınır, bir tepsinin içine bırakılır. Daha sonra gömbenin üst kabuğu kaşık yardımıyla alınır ve kaşıkla küçük lokmacıklar halinde içinin pişmiş hamurunun, tamamı kazılır. Gömbenin, tepsi şekli bozulmadan içi oyulmalıdır.Daha sonra ateş te saf bir kalıp (zevke göre değişir) tere yağı tencerede kaynatılır. Tere yağı kaynadığı zaman, köpüğü çekmesi için bir parça ekmek atılır, kaynayan tereyağı sıcak haliyle hazırlanan gömbenin üzerine dökülürA rdından önceden hazırladığımız bir sürahi sarmısaklı ayranımızı da üzerine ilave ederiz. Ve böylece yöresel yemeğimiz Babıko hazırdır.

Pesare;

Malzemeler:

Bir kilo un, on tane yumurta, yarım kilo yoğurt, yarım kilo süt, az ekmek mayası, eritilmiş bir su bardağı tereyağı

Hazırlanışı: Tüm malzemeler karıştırılıp, pesaramızın hamuru, bir kulak memesi kıvamına gelene kadar yoğrulur. Hamurumuzun mayalanması içi üzerine un serpilir , sonra temiz bir örtüyle örtülüp mayalanmaya bırakılır. Bu arada sacımızın ateşini hazırlarız, sacımızın içini külleriz ve sonra sacı ateşin üzerinde ısınması için bırakırız. Mayalanmış olan hamurumuzu, yumruk büyüklüğünde yuvarlak haline getiririz, sonrada ekmek şeklinde açıp sacın üzerinde pişirmeye bırakırız. Pesaremize sürmek için önceden hazırlanmış, sarısı alınmış yumurta ve sütle çırpılarak hazırladığımız karışım ile pesaranın iki tarafına da aynı işlem yapıp, pişirmeye bırakırız. Böylece, yöresel yağlı ekmeğimiz hazırdır.

Şire sac;

Hazırlanışı: Sacda pişen Yufka ekmeği sıcak bir şekilde alınıp rulo yapılır ve bıçakla yenilecek lokmalar şeklinde kesilerek tepsiye dizilir, üzerine bol sarmısaklı yoğurt ve eritilmiş sıcak tere yağı dökülerek servis edilir.

Kete;

Malzemeler:

Bir kilo un, on yumurta, yarım kilo yoğurt, yarım kilo süt, tuz, az maya hamur,

Hazırlanışı: Tüm malzemeler, hamur kıvamına gelene kadar yoğrulur ve yarım saat mayalanmaya bırakılır. Hamurumuz mayalana kadar, yarım kilo şeker alınır, bir kabın içine konur, yarım kiloda un konur bir bardak su ile karıştırılıp iki elle ovalanıp,, toz haline getirilir. . Mayalanan hamurumuz alınır yufka şeklinde açılır. Hazırladığımız iç malzemesini içine serpiştiririz ve rulo yapıp yuvarlak bir şekilde dairesel yufkayı yuvarlarız. Böylece hazırlanan hamur daha sonra oklavayla yuvarlak ekmek şeklinde açılır ve sac üzerinde pişirilir

Qasıl;

Malzemeler:

Yarım kilo ayıklanmış dövmelik bulgur, yarım kilo un, 200 gr tere yağı, bir sürahi ayran, altı diş sarımsak

Hazırlanışı: Yarım kilo dövmelik bulgurumuz yıkanıp bir tencereye alınır ve tencerenin yarısına kadar su koyulup, haşlanmaya bırakılır. Ardından haşlanan bulgurun üzerine, un, hamurlaşmaması için yavaşça dökülerek, bir oklavayardımıyla pişene kadar karıştırılır, Qasılımız piştikten sonra geniş bir kaba alınır, ortası oyulur. Hazırlamış olduğumuz Qasılımız, sarmısaklı ayranımız ilave edilir. Ardından kaynamış olan tere yağımız, ilave edildikten sonra, yemeğe hazırdır.

Hazreti alinin bir deyişi var ta ezelden meyil verdik bu sırra.

Mayası haktandır boyandık bu yola sırı ilahiden 104 kitap yere inince kuranı Muhammed'e veren alidir.

Alim Zülfikar'ı ele alınca. Şeriatı tarikata dönünce Kudüs'ü şerif camisine girince tevhit ezanını okuyan alidir.

Okuyan alidir, Şemsu kamber zuhur eti cihana sofu yoktur tuttuğu isbana. Yarın varalım ulu divana ulu divanda sözünü soran alidir.

Bunu Hz. Ali kendi söylüyor. Diyor ki kim münafığı getirdi cemime, nallet olsun o yezidin şanına, taliplik etmedi keram karine, yezidi dergâhtan süren alidir.

Dergâh akan pınarın başı anlında yıldızı türedi, başın İmam hasandır 12 imamın başı, güneşi İmam Hüseyin'i dersen onu veren imam alidir.

İmam Zeynel kalbimizde selamet şah imam bakırdan bulmuşuz medet, Caferi görünce artıyor firret, serimizi sevdaya salan alidir.

Musa'yı kazım rızaya varalım taki naki askerini görelim 12 imamlara yüzlerimizi sürelim, 12 imamı candan seven alidir.

Hasan ali askeri açıldı vakti 90 bin eri ile kıbleye hücum etti. Bunların sahibi Muhammet mehdi. Kıyamda yaramı saran alidir.

İsa peygamber semaha gelince yer gök titredi ali gelince. Alim Zülfikar'ı ele alınca yezidi bölük bölük eden alidir.

Hey gel derviş alim Hızır usladım. Muhammet aliden vardım kuşandım, yedi derya gibi artar firadım, içim ser çeşmeden anan alidir.

Okundu düazda imam ser çeşmede oldu tamam, kabemizdir 12 imam, ehli beyitte secdeyi iman, münkürün kalbinden çıkmasın acı devran, mümkür mat ola münafıklar berbat ola, cehenneme it ola, yezide ve yezidin ahlakına sedazarına nalet ola, Muaviye'ye Mervan'a ibni milizana ibni süfyana ibni cahile nalet ola,

Çünkü İmam hasana zehir verdiği içindir. İmam Hüseyin'i kerbelada şehit ettiği içindir. Zeynel'i bakırı bir zindana sürdügü içindir. Soyuna devrasına, sedazarına nalet. Şah İmam Hasana, ehlibeyite Hz. imamlara rahmet okurum. Gerçeğe hü mümine ya ali…

WWW.PELGA.COM

"Geçmiş kuşakların Tarih Mirası, Gelecek Kuşakların Beynine, Bir Kabus Olarak Çöker"

KARL MARX

Ey insan...!

Nereden ve hangi yoldan, bu şehre gelirsen gel,
Yoluna mutlaka, Dersim de"1938" çıkar,
Yoluna mutlaka, Dersim de"1980" çıkar,
Yoluna mutlaka, Dersim de"ambargo" çıkar,
Yoluna mutlaka, Dersim de "1994" çıkar,
Yoluna mutlaka, Dersim de"barajlar - HES" çıkar,
Yoluna mutlaka, Dersim de"usulsüz-siyanürlü-maden" çıkar,
Yoluna mutlaka, Dersim de"38" çıkar, kaçmak kurtuluş değildir.
Bu şehir de, kaçarsan yok olursun, bunu en iyi biz biliriz, kaçmak inkardır.

www.arsivakurdi.org

8. Munzur
kültür ve doğa festivali
31 temmuz - 3 ağustos 2014
13. MUNZUR
Kültür ve Doğa Festivali
25-28 TEMMUZ-2013
31 Temmuz
03 Ağustos
2014
TUNCELİ
Dersim Belediyesi
TUNCELİ BELEDİYESİ